

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp : Beleidskader 2012-2015
Nummer voorstel : RVB11-0042 Afdeling : Middelen,
Datum voorstel : 24 mei 2011
Contactpersoon : P. Berben
Contactpersoon Email : P.Berben@bergenopzoom.nl
Contactpersoon Telefoon : (0164) 277245
Programmanummer en naam : 17. Algemene dekkingsmiddelen

Voorstel:

Het beleidskader 2012-2015 als richtinggevend kader vast te stellen voor de op te stellen begroting 2012 en de meerjarenbegroting 2013-2015.

Type voorstel:

- Kaderstellend
 Controlerend
 Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☐	☒
Financiële consequenties	☒	☐
Inspraakverordening van toepassing	☐	☒

Communicatieparagraaf:

Er is met stakeholders gesproken. Daarnaast is er regelmatig terugkoppeling geweest met de gemeenteraad.

Samenvatting:

Het Beleidskader 2012-2015 vormt het uitgangspunt van de op te stellen begroting 2012 en de Meerjarenprogrammabegroting 2013-2015, waarin de voorstellen concreet financieel verwerkt worden.

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 24 mei 2011, nr. RVB11-0042;

gelet op de afspraken in het kader van de begroting 2011 en de meerjarenprogrammabegroting 2012-2014;

BESLUIT:

Het beleidskader 2012-2015 als richtinggevend kader vast te stellen voor de op te stellen begroting 2012 en de meerjarenbegroting 2013-2015.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,

De voorzitter,

F.P. de Vos

Raadsvoorstel

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage bijgevoegd
	Beleidskader 2012-2015	

Beleidskader 2012 – 2015

Kader, als input voor de begroting 2012 en
de meerjarenprogrammabegroting 2013-2015

INHOUDSOPGAVE:

1. Inleiding	3
2. Takendiscussie	4
3. Het financiële kader	6
4. Effecten van maatschappelijke ontwikkelingen op de gemeentelijke organisatie	12
5. Uitwerking beleidskader naar programma's	16
• <i>meedoen</i> in Bergen op Zoom	17
○ tabel takendiscussie programma 3	
○ tabel takendiscussie programma 6	
○ tabel takendiscussie programma 12	
○ tabel takendiscussie programma 13	
○ tabel takendiscussie programma 14	
• <i>wonen en leven</i> in Bergen op Zoom	25
○ tabel takendiscussie programma 7	
○ tabel takendiscussie programma 8	
○ tabel takendiscussie programma 9	
○ tabel takendiscussie programma 11	
○ tabel takendiscussie programma 15	
• <i>veiligheid</i> Bergen op Zoom	33
○ tabel takendiscussie programma 2	
• <i>werken en verblijven</i> in Bergen op Zoom	35
○ tabel takendiscussie programma 10	
• Bergen op Zoom en zijn <i>omgeving</i>	37
○ tabel takendiscussie programma 1	
• <i>klant</i> van Bergen op Zoom	39
○ tabel takendiscussie programma 4	
• meer specifieke zaken	41
○ Tabel takendiscussie 17	

1. Inleiding

Bij de behandeling van het collegeprogramma 2010-2014 in september 2010 en daarna bij de begroting 2011 en de meerjarenprogrammabegroting 2012- 2014 heeft het college al aangegeven dat ook Bergen op Zoom fors moet bezuinigen.

De afgelopen maanden is de gemeenteraad via het werkplan en de tussentijdse voortgangsrapportages in het proces meegenomen over de richting waarin de bezuinigingen zijn gezocht. Er is de afgelopen weken steeds meer zicht gekomen op de totale bezuinigingsopgave die de gemeente Bergen op Zoom de komende jaren te wachten staat.

Het voorliggende Beleidskader 2012-2015 vormt het uitgangspunt van de op te stellen begroting 2012 en de Meerjarenprogrammabegroting 2013-2015, waarin de voorstellen concreet financieel verwerkt worden. De begroting en de meerjarenprogrammabegroting zullen in oktober aan de gemeenteraad worden aangeboden. Bij het opstellen van het beleidskader is verbinding gemaakt met het collegeprogramma 2010 – 2014 en met het onderliggende motto daarin "hard met een hart, sober sociaal en ambitieus".

Leeswijzer

Het beleidskader 2012-2015 is veel uitgebreider dan andere jaren. Dit komt met name vanwege de enorme ombuigingen die de komende jaren noodzakelijk zijn. In hoofdstuk 2 wordt het proces van de takendiscussie kort beschreven. Daarover is in het werkplan en de tussenrapportages ook al geschreven. Hoofdstuk 3 gaat in op de financiële aspecten. In hoofdstuk 4 worden de effecten van maatschappelijke ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de gemeentelijke organisatie. In hoofdstuk 5 is de verdere concretisering opgenomen waarbij verbinding is gelegd met de speerpunten uit het collegeprogramma 2010-2014. In dat hoofdstuk zijn ook de overzichten per programma uit de programmabegroting opgenomen.

2. Takendiscussie

In het werkplan (december 2010) en in de tweede voortgangsrapportage (april 2011) is het proces van de takendiscussie beschreven. Het college heeft op een zo praktisch mogelijke wijze de takendiscussie binnen het college gevoerd. Vooraf zijn de kaders aangegeven aan de raad en vervolgens is de hele begroting langs de meetlat met de vijf uitgangspunten gelegd, per programma met een duidelijk overzicht wat wettelijk moet en waar beleidsvrijheid zit.

Leidend in de takendiscussie zijn enerzijds de eerder vastgestelde toekomstvisie en de ambities uit het collegeprogramma en anderzijds de vraag welke rol het college voor de gemeente ziet weggelegd in de samenleving. In de lijn zoals dat ook in het werkplan is aangegeven (zie kader).

Aanpak

Om tot de voorstellen te komen heeft het college op alle gebieden taken bekeken en overwogen. Dat is ook aangegeven in het werkplan. Als afwegingskader zijn vijf uitgangspunten als "meetlat" gehanteerd:

- Collegeprogramma --- Toekomstvisie (kansen pakken)
- Gemeente is regio- / netwerkgemeente
- Slim organiseren
- Profijtbeginnsel
- Geen extra middelen bovenop de doeluitkeringen (het principe van in = uit)

Daarnaast zijn er verschillende bijeenkomsten geweest over het takenpakket van de gemeente. Wat vinden wij belangrijk? Doen we de juiste dingen? Kunnen taken beter of goedkoper, bijvoorbeeld door samenwerking? Waar kan het minder? Waar moet het minder? Wat kunnen we laten? Welke taken kunnen we overlaten aan partijen in de samenleving (burgers, bedrijven, maatschappelijke middenveld)? Hoe kunnen we extra opbrengsten genereren?

(TOEKOMSTIGE) ROL VAN DE GEMEENTE;

De veranderende maatschappij en de positionering van de gemeente daarin

Er verandert veel om ons heen en in een snel tempo. Ook de gemeentelijke positionering verandert nadrukkelijk en zal de komende jaren blijven veranderen. Een toekomst waarin duurzaamheid centraal staat en waarin veel meer een beroep gedaan wordt op het zelforganiserend vermogen in de samenleving. Het zelforganiserend vermogen zal meer liggen bij mensen zelf, bij onderlinge netwerken en in het maatschappelijk ondernemerschap van organisaties en bedrijven. Voor onze gemeente is het belangrijk dat we bestaande netwerken en structuren, ondanks ingrijpende ombuigingen, zo veel als mogelijk intact laten. Onze dienstverlening is aanvullend en aansluitend.

Het betekent een verschuiving van de overheid die 'zorgt voor' naar een overheid die 'zorgt dat', en van een overheid die 'regelt dat' naar de 'regulering van'. De uitgangspunten daarbij zijn dat beleid het zelfstandig vermogen van mensen stimuleert om eigen oplossingen te creëren, en dat het actieve participatie en gemeenschapszin bevordert. 'Maatschappelijke verantwoordelijkheid' gaat dan over burgers, bedrijven, maatschappelijke ondernemingen en overheden: een collectieve verantwoordelijkheid met een inspirerende overheid. Dat werkt door in de verschillende stelsels en transformeert de arrangementen.

Dit vraagt een kleinere en effectieve organisatie die opereert als netwerkorganisatie. Uitvoerende taken worden op afstand gezet en zoveel mogelijk uitgevoerd in samenwerking met omliggende gemeenten. Indien efficiënter en effectiever, worden taken overgedragen aan marktpartijen. Van deze uitvoerende organisaties zal overigens geëist worden dat zij ruimte bieden aan mensen die niet op eigen kracht aan het arbeidsproces kunnen deelnemen.

Uitgangspunt is dat activiteiten met een min of meer verplichtend karakter "gewoon" moeten gebeuren. Het gaat dan om wettelijke taken en taken die maatschappelijk gezien vanzelfsprekend als een overheidstaak worden gezien. Wel is daarbij steeds bekeken of dat efficiënter, eventueel samen met anderen en dus goedkoper kan worden uitgevoerd. Dat is ook in bijeenkomsten door de stakeholders ingebracht.

Uitwerking van de ombuigingen

Bij de aanvang van het proces is uitgegaan van een scheiding tussen wettelijke en autonome taken. Over de gehele linie is gekeken waar versoeringen zouden kunnen worden doorgevoerd en waar getemporiseerd kan worden. Met minder middelen toch vergelijkbare resultaten halen en netwerken en structuren zoveel mogelijk intact laten. Primair is eerst voorrang gegeven aan doelmatiger en efficiënter werken. In de discussie over wel of niet en hoe, is het motto "Hard met een Hart" steeds in ogenschouw genomen.

Hoewel de maatregelen verstrekkend zijn wordt, in hoofdlijnen, geen afbreuk gedaan aan de richting zoals opgenomen in de toekomstvisie en de gedachten als verwoord in het collegeprogramma, als uitwerking van het coalitieakkoord. Natuurlijk hebben de ingrijpende keuzen wel effect op onderdelen, maar richting en koers blijven naar het oordeel van het college behouden. Daar waar kansen gepakt kunnen worden, blijft dat mogelijk. Ook worden mensen meer ontzien dan 'stenen'.

In de afzonderlijke paragrafen waar de verbinding met het collegeprogramma 2012-2014 is gelegd, wordt per speerpunt uit het collegeprogramma op de (actuele) ontwikkelingen ingegaan. In de tabellen per programma staan de voorstellen met toelichting en de (mogelijke) effecten / gevolgen van de maatregelen.

Bij het maken van de keuzen is een belangrijk uitgangspunt geweest, dat de zelfredzaamheid van burgers wordt vergroot en er enerzijds wordt uitgegaan van de individuele kracht en anderzijds van het collectief verantwoordelijkheidsgevoel voor buurt/wijk /gemeente. Burgerparticipatie creëert betrokkenheid tussen burgers onderling. Door eigen verantwoordelijkheid te stimuleren, wordt de betrokkenheid en de verantwoordelijkheid vergroot, hetgeen tot minder inzet van professionals zal leiden.

Bij de feitelijke concretisering zal het college er alert op zijn dat burgers en instellingen die echt steun en hulp nodig hebben niet extra zwaar (of dubbel) belast worden door een stapeling van landelijke maatregelen en plaatselijke voorstellen.

Concretisering van de bezuinigingsvoorstellen

De zes speerpunten uit het collegeprogramma 2010-2014, *meedoen* in Bergen op Zoom, *wonen en leven* in Bergen op Zoom, *veiligheid* in Bergen op Zoom, *werken en verblijven* in Bergen op Zoom, Bergen op Zoom en zijn *omgeving* en *klant* van Bergen op Zoom, zijn als handvat gebruikt voor de concretisering van het beleidskader 2012 en verder. Naast deze zes speerpunten komt ook een aantal overige en meer specifieke onderdelen apart aan de orde. De programma's uit de begroting, met voorstellen, toelichting en eventuele effecten / gevolgen, zijn aan de verschillende speerpunten toegedeeld. Dat kan betekenen dat er soms een verwijzing wordt gemaakt naar een van de programma's uit de begroting die onder een ander speerpunt zijn opgenomen. De concretisering van de bezuinigingsvoorstellen per speerpunt met het bijbehorende programma uit de begroting is verderop in dit beleidskader opgenomen. Er zijn ook zaken overwogen waarvan het college uiteindelijk heeft gemeend dat deze niet als ombuiging ingezet moeten worden. Voorbeeld daarvan zijn de subsidies aan het verenigingsleven, verhoging van de OZB, bovenop het inflatiepercentage en het hertenkamp in Halsteren.

Nog niet alles is "hard"

Er is in de voorstellen zoals ze nu in het beleidskader zijn opgenomen nog een aantal zaken niet helemaal scherp. Ook moeten er nog resultaten van onderzoeken komen. Over verschillende onderwerpen wordt nog gesproken met partners. Sommige voorstellen moeten nog verder worden uitgediept.

Een aantal voorstellen zoals door medewerkers en burgers zijn gedaan worden nog uitgewerkt, voor zover het nieuwe suggesties betreffen. Dat geldt ook voor de (aanvullende) voorstellen uit de bijeenkomsten met de stakeholders en de behandeling van de tweede tussenrapportage in de algemene commissie (19 mei).

Het beleidskader zoals het hier voorligt, is sluitend voor 2012. Toch geldt daarvoor enige voorzichtigheid, omdat er op een aantal onderdelen nog onderzoeken plaatsvindt op haalbaarheid en concrete invulling. Dit geldt bijvoorbeeld voor de wijkaccommodaties.

De begroting 2012 en de Meerjarenprogrammabegroting 2013-2015 zullen in oktober sluitend aangeboden worden.

3. Het financiële kader

Samenvatting

In de ombuigingsopgave zijn voorstellen uitgewerkt die effect hebben voor de begrotingen vanaf 2012. Primair was dit gericht op het sluitend krijgen van de begroting 2012. Een sluitende begroting is immers een belangrijk eis van de provincie Noord-Brabant vanuit haar rol als (financieel) toezichthouder. In dat kader hebben zij reeds aangegeven dat eventuele taakstellingen voldoende concreet en haalbaar moeten zijn en zijn gebaseerd op een door de raad vastgesteld besluit. Dit geldt voor 2012, maar de eis voor een concrete en haalbare onderbouwing is eveneens van toepassing op bezuinigingen en taakstellingen die onderdeel uitmaken van het saldo van de meerjarenraming.

Met de voorstellen zoals ze op dit moment zijn uitgewerkt, is naar verwachting voor 2012 een sluitende begroting op te stellen. Voor de jaren daarna zal nog een aantal voorstel meer concreet moeten worden uitgewerkt de komende maanden. Samenvattend het volgende overzicht, waarin de meevallers zijn verwerkt:

	bedragen x € 1 miljoen				Opmerkingen/Vragen
	2012	2013	2014	2015	
Tekort vlgs. begroting 2011-2014 excl. afname alg. uitk.	8,1	10,0	11,9	11,9	2015: 1-op-1 doorgetrokken
Geraamde afname algemene uitkering	1,5	3,0	4,5	6,0	
Tekort vlgs. begroting 2011-2014	9,6	13,0	16,4	17,9	
Structurele oplossingen					Conform besluit vaststelling B2011
Sociale zaken (taakstellend)	3,0	3,6	3,6	3,6	
WMO (taakstellend)	0,4	0,4	0,4	0,4	
Dividend Saver	0,3	0,3	0,3	0,3	
Totaal structurele oplossingen	3,7	4,3	4,3	4,3	
Blijft	5,9	8,7	12,1	13,6	2012-2014 conform MJB 2011-2014
Extra ruimtevragers:					
Spoorse doorsnijding Randweg Zuidwest	1,1	1,1	1,1	1,0	Conform raadsvoorstel
Theodorushaven	0,1	0,2	0,4	0,6	Variant 1, alternatief 1
Extra lasten door ruimtevragers	1,2	1,3	1,5	1,6	
Af: Reeds gedekt vlgs. raadsvoorstel Sp. doorsn.					
- Jaarlijkse storting reserve Marktontwikkeling	0,3	0,3	0,3	0,3	
- Geraamde rentebijdr. € 10 milj. Bergse Haven	0,5	0,5	0,5	0,5	
Niet gedekte lasten door ruimtevragers	0,4	0,5	0,7	0,8	
"Meevallers" en "te verwachten meevaller"					
- 1e concernbericht: OZB opbrengsten	0,1	0,1	0,1	0,1	bedragen afgerond
- 1e concernbericht: meeropbrengsten reclamebelasting	0,1	0,1	0,1	0,1	bedragen afgerond
- aanpassing inschatting vermindering algemene uitkering	0,6	1,3	2,5	1,9	bedragen afgerond
	-0,8	-1,5	-2,7	-2,1	
Bijgestelde ombuigingsopgave	5,5	7,7	10,1	12,3	
Gerealiseerd, zie voorstellen per thema/programma	5,5	6,5	7,8	7,9	
Nog in te vullen	0,0	1,2	2,3	4,4	

Toelichting

Nadat bij de vaststelling van de begroting 2011 tot enkele structurele taakstellingen is besloten, resteerde een tekort voor 2012 van € 5,9 miljoen oplopende tot € 12,1 miljoen in 2014. Indien we dit doortrekken naar 2015 en daarbij tevens rekening houden met de bij de coalitiebepaling berekende verwachte afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds (zie verderop), wordt voor 2015 een tekort verwacht van € 13,6 miljoen.

Sinds het vaststellen van de begroting 2011 zijn twee belangrijke zogenaamde ruimtevragers bekend en doorgerekend. Dit betreffen grote posten, waarmee bij de begroting 2011 nog geen rekening kon worden gehouden, maar nu wel.

Op de eerste plaats betreft dit het krediet Spoorse doorsnijding Randweg Zuidwest. Op dit moment wordt verwacht dat de gemeenteraad daarover in juni 2011 een besluit neemt. In bovenstaande samenvatting zijn de extra kosten (kapitaallasten) en de voorgestelde dekking reeds verwerkt, vooruitlopend op het raadsbesluit.

Op de tweede plaats betreft dit de kosten van de voorgenomen investeringen in de Theodorushaven. Op 13 mei 2011 is de gemeenteraad uitgebreid geïnformeerd over dit dossier. Alhoewel (formeel) nog geen voorstel aan de raad is gedaan, hebben wij in bovenstaande financiële samenvatting reeds rekening gehouden met de kosten, indien gekozen wordt voor variant 1 van alternatief 1 (investeringen 1^e fase ruim € 12 miljoen). Op deze manier kunnen wij in de ombuigingsopgave tevens zorgen voor dekking van deze kosten.

Gelukkig is er ook een drietal "meevallers" te constateren. De hogere opbrengsten van de OZB (€ 104.000,-) en de hogere inkomsten uit reclamebelasting (€ 80.000,-) zijn gemeld in het eerste concernbericht. Daarnaast wordt er steeds meer bekend van de te verwachten vermindering van de algemene uitkering. Ten behoeve van het coalitieakkoord zijn destijds zo goed mogelijke aannamen hiervoor gedaan. Deze waren gebaseerd op de berichten over de rijksbezuinigingen op dat moment. Het leidde tot een verwachte afname van € 1,5 miljoen in 2012 tot € 6 miljoen in 2015. Inmiddels is de indruk dat deze verwachte afname minder negatief zal zijn. Daarom is het reëel dit als "meevaller" te zien, maar er blijft een buffer gehandhaafd. Overigens blijven het wel voorlopige inschattingen. Pas als de meircirculaire is beoordeeld (medio juni), kan meer zekerheid worden gegeven. Over de financiële gevolgen van de meircirculaire zal de gemeenteraad zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd.

De bijgestelde ombuigingsopgave is daarmee € 5,5 miljoen voor 2012, oplopend tot € 12,3 miljoen in 2015. Met de diverse voorstellen kan er voor 2012 een sluitende begroting worden gerealiseerd. De resterende opgave voor de jaren daarna loopt van € 1,2 miljoen in 2013 tot € 4,4 miljoen in 2015. Voor een belangrijk deel zijn hiervoor reeds voorstellen in voorbereiding. Bedoeling is om bij het aanbieden van de begroting 2012 ook een sluitende meerjarenbegroting aan te bieden.

Opmerkingen

Bovenstaande financiële samenvatting en de onderliggende voorstellen zijn opgesteld met de kennis van medio mei 2012. Bij de beoordeling is het relevant een aantal belangrijke aannames en onzekerheden te betrekken.

Bestuursakkoord

Na een lange periode van onderhandelingen hebben VNG en kabinet eind april 2011 een onderhandelaarsakkoord bereikt over de uitvoering en financiering van een fors aantal taken op het gebied van o.a. werk, zorg en jeugd. Het streven om met het onderhandelaarsakkoord op hoofdlijnen sturing te geven aan de drie grote decentralisaties is gerealiseerd door principeafspraken over beleidsruimte en financiële verhoudingen. Tijdens het VNG Jaarcongres 2010 in Leeuwarden stemden de gemeenten massaal voor een resolutie waarin nadrukkelijk werd gepleit voor voldoende beleidsruimte en financiële middelen bij de overgang van nieuwe taken naar gemeenten. Het akkoord beoogt houvast te bieden in een tijd waar bezuinigingen veel onzekerheden met zich meebrengen.

Het akkoord vormt het belangrijkste kader voor de decentralisatie van taken naar gemeenten. Daarnaast zijn ook afspraken gemaakt over o.a. de normeringsystematiek van het gemeentefonds, het afvalfonds en de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Het bestuursakkoord vormt aldus een totaalpakket aan afspraken dat ook als zodanig aan de leden wordt voorgelegd.

Eén van de grootste hindernissen vormde de financiering van de herstructurering van de sociale werkvoorziening. Naast een bedrag van € 400 miljoen wordt nog deze kabinetsperiode de herstructurering op basis van een evaluatie beoordeeld of en zo ja hoeveel extra financiële middelen noodzakelijk zijn. Tijdens het VNG-Jaarcongres op 8 juni stemmen de leden over het bestuursakkoord, maar op basis van de vele reacties vindt voorafgaand daaraan nog meer overleg plaats tussen VNG en het Rijk.

Op het terrein van de decentralisatie van taken zijn o.a. de volgende afspraken gemaakt:

- gemeenten krijgen een jaar om zelf te bepalen op welke wijze zij de gedecentraliseerde taken willen uitvoeren;
- voor de decentralisatie van taken zijn afspraken gemaakt over de uitvoerings- en transitiekosten. Zo wordt € 55 miljoen extra uitgetrokken voor de uitvoering van Jeugdzorg en AWBZ;

- voor de invoering van Jeugd en Begeleiding worden respectievelijk € 64 miljoen en € 80 miljoen beschikbaar gesteld;
- de invoeringstermijn van de Wet werken naar vermogen is verschoven naar 2013;
- voor de herstructurering van de sociale werkvoorziening wordt incidenteel een bedrag van € 400 miljoen beschikbaar gesteld. Twee jaar na de start van de operatie zal door een onafhankelijke commissie worden beoordeeld wat de stand van zaken is inclusief de financiële aspecten daarvan. Op basis daarvan wordt beoordeeld of aanvullende maatregelen en/of extra middelen noodzakelijk zijn, waarbij actuele ontwikkelingen in de financiële verhouding zullen worden betrokken.

Daarnaast zijn ook op een groot aantal andere terreinen afspraken gemaakt. Al langer lag het in de lijn der verwachtingen dat de normeringssystematiek van het gemeentefonds volgens het 'trap op, trap af' principe zou worden hersteld. Het herstel van deze systematiek is nu in het bestuursakkoord vastgelegd. Verder is lang gesproken over de voorgenomen structurele korting van € 100 miljoen op de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). De onderhandelingen met het Rijk hebben ertoe geleid dat deze korting nu van de baan is.

Naast bovengenoemde afspraken zijn op uiteenlopende terreinen nog tientallen andere zaken geregeld, zoals:

- de interbestuurlijke lasten worden verder teruggedrongen;
- de huishoudelijke hulp wordt met 2,38% geïndexeerd in plaats van met 1,5%;
- er komt zonnig een wettelijke verplichting voor het bedrijfsleven voor inzameling en hergebruik van verpakkingen ter vervanging van de verpakkingenbelasting;
- het gemeentelijke belastinggebied wordt niet verder versmald.

Het streven om met het onderhandelaarsakkoord op hoofdlijnen sturing te geven aan de drie grote decentralisaties is gerealiseerd door principeafspraken over beleidsruimte en financiële verhoudingen. Op een aantal deelreinen zal nog nader onderzoek worden gedaan en vindt de uitwerking later dit jaar plaats. Dit heeft echter geen gevolgen voor het bestuursakkoord.

Het bestuursakkoord geeft richting aan een aantal belangrijke ontwikkeling waar gemeenten mee te maken gaan krijgen. Probleem op dit moment is dat de omvang en de gevolgen hiervan nog niet of nauwelijks zijn in te schatten. Dat geldt ook voor de financiële gevolgen. Op onderdelen komt dan wel meer geld beschikbaar, maar onduidelijk is of dit voldoende is om de extra lasten te dekken. Vanwege deze onduidelijkheid, onzekerheid en risico's, maar ook omdat nog niet zeker is of dit akkoord in de huidige vorm zal worden aanvaard, kon met de gevolgen hiervan in dit Beleidskader 2012 geen rekening worden gehouden.

Alle ontwikkelingen op dit gebied zullen de komende tijd worden gevolgd en waar nodig en mogelijk zal ook de gemeente Bergen op Zoom een bijdrage leveren aan de discussie en de mogelijke verdere verbetering van het akkoord. Als op onderdelen meer bekend is, zal een en ander vertaald worden naar de situatie voor de gemeente Bergen op Zoom.

Personele consequenties

Aangezien taken niet, minder of anders zullen worden uitgevoerd, heeft dit consequenties voor de ontwikkeling in de personeelsformatie en in het personeelsbudget. In verband is een 2-tal scans uitgevoerd op het personeel. Namelijk één om de consequenties van het anders/minder organiseren in beeld te brengen en één met natuurlijke uitstroom. In totaal heeft dit de volgende personele en financiële consequenties de komende jaren:

	2012		2013		2014	
	Fte's	Personeelskosten	Fte's	Personeelskosten	Fte's	Personeelskosten
TOTAAL	13,37	€ 714,733,--	19,12	€ 974,333,--	23,12	€ 1.200.305,--

Uitstel/afstel projecten/investeringen

In de voorstellen is een eerste, globale inschatting gemaakt van de financiële gevolgen van het uitstellen of afstellen van projecten en investeringen. Hiervoor is voor de harde sector een jaarlijkse bezuiniging ingeboekt van € 300.000,- en voor het overige jaarlijks € 200.000,-. Door het optimaliseren en temporiseren van de riolering in samenhang met projecten is een extra besparing van € 200.000,- mogelijk. De exacte invulling en de uitvoering daarvan vergt nog aanvullend onderzoek.

Bedoeling was geweest bij dit beleidskader een investeringsplan te kunnen presenteren. Dit vraagt echter een grondige beoordeling van alle voorgenomen investeringen, ook die waartoe reeds eerder is besloten.

Uitgangspunt is daarbij: "niet investeren, tenzij". Daaraan wordt momenteel nog gewerkt. Bedoeling is om de basis te leggen voor een adequaat investeringsplan voor de komende jaren dat dan telkens jaarlijks bij het beleidskader zal worden geactualiseerd.

Wijkaccommodaties

Zoals bekend loopt momenteel onderzoek naar de buurt- en wijkhuizen. Medio mei is hiervoor het afwegingskader aan de commissie gepresenteerd. Momenteel wordt dit verder uitgewerkt. Alle mogelijke locaties per wijk worden in beeld gebracht waar een wijkfunctie zou kunnen plaatsvinden. Het beter benutten van locaties, maar bij mogelijk ook gebruik gemaakt wordt van voorzieningen van derden, is een belangrijke suggestie uit de gesprekken met de stakeholders van de gemeente.

Aangezien het onderzoek nog loopt, is nog geen concreet bedrag hiervoor ingeboekt. Bij de begroting 2012 is meer duidelijkheid te verwachten en zijn ook meer concretere bedragen bekend. Vooruitlopend op het lopend onderzoek is voor 2012 toch een bedrag van € 220.000 (eenmalig) ingeboekt. Dit hangt samen met uitstel van de investering op Fort Zeekant voor dit moment en het terughoudend zijn met onderhoudsuitgaven op alle huidige locaties.

Resterende voorstellen en suggesties

In de huidige voorstellen zijn de meeste ideeën uitgewerkt in concrete voorstellen. Soms zijn al wel zo reëel mogelijke bedragen opgenomen, maar wordt nog nader onderzoek verricht. Sommige ideeën en voorstellen op de langere termijn moeten nog geconcretiseerd worden, in bedragen en in voorstellen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering binnen de BER-gemeenten alsmede voor het KCC. Ook krijgt de komende periode een aantal voorstellen uit de samenleving (burgers, medewerkers en stakeholders) nog aandacht. Besloten is de mailbox ombuigen@bergenopzoom.nl te continueren, zodat nog meer ideeën kunnen worden aangedragen.

Reserves en voorzieningen

De nota Reserves en Voorzieningen vormt de basis voor de Meerjarendoorkijk Reserves & Voorzieningen. Bedoeling is jaarlijks, per reserve en voorziening, op gestructureerde wijze het verwachte verloop voor de komende 5 jaar in beeld te brengen en aan de raad te presenteren. Momenteel worden alle claims op de reserves in beeld gebracht. Dit zijn besluiten, die deels expliciet maar deels ook impliciet zijn genomen om posten en bedragen te onttrekken aan een reserve. Inmiddels zijn afspraken gemaakt dat voorgenomen onttrekkingen aan een reserve voortaan een expliciet collegebesluit vergen.

Gebleden is dat tot nu toe deze claims niet systematisch werden vastgelegd en gevolgd. Mede daardoor kost ook deze actie meer tijd dan gedacht. Alvorens de Meerjarendoorkijk aan de gemeenteraad gepresenteerd, zullen de reeds bestaande en bekende claims allen opnieuw en expliciet worden beoordeeld.

Twee belangrijke reserves zijn de Algemene Reserve en de Reserve Grondbedrijf. Op basis van de huidige gegevens neemt de omvang van de Algemene Reserve de komende jaren af van € 21,8 miljoen eind 2010 naar circa € 7 miljoen eind 2015. Met name onttrekkingen ten behoeve van de Theodorushaven (€ 2,7 mln.), Stimuleringsfonds en Impulsbudget (€ 2,8 mln), eenmalige dekking van tekort 2011 begroting (€ 1,0 mln.), diverse incidentele onttrekkingen en een aantal structurele jaarlijkse onttrekkingen van in totaal circa € 800.000 per jaar liggen hieraan ten grondslag.

De Reserve Grondbedrijf daarentegen loopt op dit moment op van € 3,3 miljoen eind 2010 naar € 12 miljoen eind 2015. Deze toename wordt veroorzaakt doordat afsluiting van een aantal projecten is voorzien met een positief saldo (Bloemendaal 2012, Oude molen 2012 en Groene Gordijn 2014). Tevens is al rekening gehouden met de toegezegde bijdrage aan de A4, de toegezegde bijdrage voor het verleggen van de gasleiding en de geplande bijdrage Herontwikkeling Wouwseweg.

Verbeterslag

Het gehele ombuigings- en bezuinigingstraject trekt een zware wissel op de gemeentelijke organisatie. Naast het reguliere werk vergt dit traject veel inzet van de medewerkers, maar ook van externe partners. Daarnaast is de gemeente bezig met een belangrijke verbeterslag als het gaat om de (financiële en organisatorische) beheersing. Deze verbeteringen zullen de komende periode verder worden doorgevoerd, zodat deze in 2012 optimaal kunnen worden benut. Als belangrijke onderdelen hiervan kunnen worden genoemd:

- In november 2010 is door de gemeenteraad de nota Investeren en Afschrijven vastgesteld. Deze biedt naast een gewijzigde afschrijvingssystematiek een aantal belangrijke spelregels rondom kredieten, waaronder nacalculatie. Vanaf 2011 wordt hiermee ervaring opgedaan.
- In genoemde nota Investeren en Afschrijven is tevens opgenomen dat de gemeente gaat werken aan een MeerJarenInvesteringsPlan (MJIP). Daar wordt momenteel hard aan gewerkt. Onder invloed van de bezuinigingen kost dat deze eerste keer meer tijd dan gedacht, doordat alle investeringen (d.w.z. ook die waartoe reeds is besloten en de reguliere vervangingsinvesteringen) expliciet worden heroverwogen. Vóór de begroting 2012 zal het MJIP aan de raad worden verstrekt. Het is de bedoeling dat het MJIP voortaan jaarlijks tussen jaarrekening en beleidskader wordt geactualiseerd zodat dit kan worden meegenomen met het jaarlijkse beleidskader.
- Eveneens in november 2010 heeft de raad de nota Reserves en Voorzieningen vastgesteld. Naast het beperken van een aantal reserves zijn in deze nota duidelijke spelregels opgenomen over het invoeren en muteren van reserves en voorzieningen en over de rolverdeling tussen raad en college.
- Naar aanleiding van de problematiek Bergse Haven en het onderzoek door de werkgroep vanuit de raad daarnaar zijn verbeteringen in gang gezet die zullen leiden tot een betere beheersing van de grote projecten. De resterende verbeterpunten zullen nog in 2011 worden uitgewerkt en ingevoerd.
- Prioriteit is daarbij gegeven aan het aantrekken van een projectcontroller. De werving hiervan is in gang gezet. Bij voorrang is – tijdelijk – de projectcontrol voor het plan Schelde Veste geborgd. De nieuwe controller zal te zijner tijd ook dit project behandelen.
- Het gemeentelijke vastgoed waarvoor de afdeling Vastgoed & Projecten (het Vastgoedbedrijf) verantwoordelijk is, is momenteel versnipperd in de begroting opgenomen. Het college is voornemens hiervoor vanaf de begroting 2012 een aantal wijzigingen door te voeren, zodat begroting, financieel beheer en verantwoording beter aansluiten bij de feitelijke verantwoordelijkheid van het Vastgoedbedrijf. Daartoe stelt het college voor om de eigendommen, niet voor openbare dienst bestemd (product 1105), die tot op heden verantwoord zijn binnen programma 11 (Ruimtelijke Ordening), over te hevelen naar programma 16 (Gronden). De benaming van dit programma zal dan worden gewijzigd in "Gronden en Gemeentelijke Vastgoedbezit". Programma 5, dat nu nog "Vastgoed" heet, zal worden gewijzigd in "Basisregistratie gebouwen".
- Daarnaast is gestart met een traject dat moet leiden tot een verbeterde functionaliteit van de begroting. Dit traject is nog een vervolg van de eerdere werkgroep verordening 212 en van het betreffende rekenkameronderzoek waarvan de gemeenteraad de conclusies en aanbevelingen op 4 februari 2010 heeft overgenomen. Belangrijke vraag is hoe de programmabegroting als sturingsinstrument kan worden verbeterd, zodat de gemeenteraad de kaderstellende en controlerende rol verder kan verbeteren. Bij deze gewenste verbeterslag, die als werktitel "Begroting 2.0" heeft meegekregen, zullen ook vertegenwoordigers vanuit de gemeenteraad worden betrokken.
- Tot slot zullen nog verbeteringen worden aangebracht in de opzet en werking van de financiële functie in brede zin.

Overigen

Voor de uitwerking van dit Beleidskader 2012 in een begroting 2012 is het noodzakelijk kaders af te spreken voor twee belangrijke cijfers, namelijk 'de rente' en 'de inflatiecorrectie' die op de diverse externe tarieven zullen worden toegepast.

Als te hanteren rente-omslagpercentage wordt voorgesteld, evenals voor 2011, voor 2012 e.v. 5% te hanteren. Het college realiseert zich dat dit een behoudend percentage is, maar hiermee wordt voorkomen dat bij een substantiële rentestijging meteen de (meerjaren)begroting moeten worden aangepast. Op dit moment wordt overigens een opwaartse druk waargenomen op de rentetarieven op de kapitaalmarkt. Gezien de economische ontwikkelingen en de financiële onrust in de eurolidstaten verwacht het college de komende periode een verdere renteverhoging.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat ten behoeve van dit Beleidskader 2012 geen herberekening heeft plaats gevonden van de verwachte resultaten van het rentebedrijf van de gemeente. Dit komt wel tot uiting in de meerjarenbegroting 2012-2015. Dan is er ook beschikken over het MJIP en over de Meerjarendoorkijk Reserves & Voorzieningen.

Mede op verzoek van de gemeenteraad is nog eens indringend ingezoomd op het aspect rente. Op de kapitaalmarkt doet zich namelijk al wat langere tijd het fenomeen voor dat gemeenten en andere overheden niet langer tegen de kapitaalmarktrente (10jaars staatslening) kunnen lenen. Er moet bovenop het rentepercentage van de kapitaalmarktrente een liquiditeitsopslag van circa 0,6% worden betaald. Door middel van het gebruik van zogenaamde renteswaps kan dit nadeel grotendeels gecompenseerd worden en kan een voordeel worden gerealiseerd van +/- € 500.000,-. Dit wordt nog verder onderzocht. De accountant heeft aangegeven dat het gemeentelijk treasury statuut ruimte geeft om dit te kunnen doen.

Voor de berekening van het inflatiepercentage hanteerde de gemeente de systematiek waarbij op basis van de indices uit de diverse circulaires een schatting werd gemaakt van het lopende en het volgende jaar. Voor het jaar daarop werd dan dit percentage aangepast aan de werkelijke ontwikkeling in de voorafgaande periode. Naast dat deze berekening ingewikkeld in elkaar zat, was een groot nadeel dat een aanpassing op basis van de werkelijkheid uit het verleden kon leiden tot een stijgingspercentage dat behoorlijk af kon wijken van het werkelijke inflatiepercentage.

Om deze reden stelt het college voor voortaan een andere en eenvoudigere systematiek te hanteren, welke gebaseerd zal zijn de consumentenprijsindex (CPI) over de periode mei t/m april voorafgaand aan het beleidskader (dat in mei wordt opgesteld). Naast eenvoud is het voordeel dat een dergelijk percentage goed aansluit bij de werkelijke inflatie en derhalve herkenbaar is voor de burgers. Bovendien is het ook goed uit te leggen.

Het college stelt daarom voor als inflatiepercentage voor de externe tarieven voor de meerjarenbegroting 2012-2015 een stijging te hanteren van 2,1 % (CPI mei 2010 t/m april 2011). Dit percentage zal niet alleen gelden voor de tarieven voor OZB, riool- en reinigingsrecht, maar – in beginsel – ook voor alle andere externe tarieven.

4. Effecten van maatschappelijke ontwikkelingen op de gemeentelijke organisatie

Om ons heen spelen verschillende maatschappelijke zaken die van invloed zijn op onze gemeente. De ombuigingen en maatschappelijke ontwikkelingen hebben consequenties voor de toekomstige inrichting van de ambtelijke organisatie, de personeelsbehoefte, het werkgeverschap en de bedrijfsvoering.

Deze paragraaf beschrijft een aantal maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen, reeds gemaakte en toekomstige stappen in organisatieontwikkeling en het noodzakelijk goed werkgeverschap. Het proces om te komen tot realisering van die 'stip' op horizon zal mede in het licht van de ombuigingen het uiterste verlangen van de bestaande organisatie waarbij overigens tijdelijke extra investeringen onontkoombaar zijn om dat te bereiken.

Ontwikkelingen

Bestuur en samenleving

Momenteel vindt er landelijk een herbezinning plaats op de rol van de lokale overheid. In toenemende mate heerst het besef dat de oplossing van complexe maatschappelijke vraagstukken als veiligheid, welzijn, economische vitaliteit of zorg alleen nog kunnen worden bereikt door samenwerking met collega-gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, corporaties en burgers. De actuele inzichten omtrent openbaar bestuur stelt de kracht van de samenleving centraal en niet de (bestuurs)kracht van individuele instellingen en organisaties. De traditionele rol van de gemeente van zorgzaamheid verandert in een rol die meer gericht is op de ontwikkeling naar een moderne maatschappij met zelfstandige en verantwoordelijke burgers waarbij organisaties en instellingen een gezamenlijke maatschappelijke verantwoordelijkheid dragen, coalities sluiten en in netwerken samenwerken.

In het regeerakkoord zijn afspraken gemaakt over verdere decentralisatie van rijkstaken naar de gemeentelijke overheid. Zoals het er nu uitziet zal dat niet gepaard gaan met een overdracht van gelijke geldstromen. Oftewel hetzelfde (of nog beter) doen met minder geld. Mede in relatie met de huidige economische recessie betekent dit dat Bergen op Zoom net als vele andere gemeenten gedwongen wordt om nog dieper na te denken over de effectiviteit en efficiency van de organisatie. Daarbij horen vragen als: 'Wat doen we zelf, wat doen we in samenwerking en wat besteden we uit?' Als antwoord op deze ontwikkelingen is in het collegeprogramma 2010-2014 aangegeven om de organisatie door te ontwikkelen naar een netwerk-/regiegemeente. Daarover later in deze paragraaf meer.

Veranderingen op de arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt verandert. De Nederlandse beroepsbevolking vergrijsst, ontgroent en krimpt. Voor het eerst zullen er daardoor binnenkort structureel minder mensen beschikbaar zijn dan er banen zijn. Er zal discrepantie ontstaan tussen vraag en aanbod. Naast de demografische ontwikkeling is de flexibilisering van de arbeidsmarkt toegenomen. Het aantal ZZP'ers (zelfstandigen zonder personeel) is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Alhoewel de huidige economische recessie wellicht een ander beeld geeft, zal de concurrentie op de arbeidsmarkt toenemen. Medewerkers kunnen straks kiezen uit de beste werkgevers. Met personeelstekorten en minder publieke middelen ontstaat een nieuwe schaarste. Daarbij komt dat de verwachtingen en opvattingen die werknemers hebben, veranderen. Met elke nieuwe generatie van medewerkers manifesteren zich nieuwe arbeidsbehoeften op het vlak van de relatie werk en privé, meer of minder behoefte aan flexibiliteit, verantwoordelijkheid en zingeving. Het 'Nieuwe Werken' spreekt van een behoefte aan afwisselend en flexibel werk, terwijl zich ook een trend aftekent waarin werknemers voor alles blijken te hechten aan werk en inkomenszekerheid.

Verbetering en digitalisering van dienstverlening

De kwaliteit van dienstverlening van gemeenten staat volop in de belangstelling. Gemeenten moeten nadenken over slimmere, efficiëntere en effectievere vormen van dienstverlening en anticiperen op een sterk veranderende vraag van de burger ten aanzien van de manier van overheidsproducten. De mogelijkheden van elektronische dienstverlening nemen een vlucht, maar vragen gelijktijdig ook om grote investeringen. Bergen op Zoom wil samen met Roosendaal en Etten-Leur in 2015 voldoen aan de genormeerde dienstverlening van de overheid.

Het betreft alle publieke dienstverlening waar sprake is van communicatie over en weer en/of transactie met individuele burgers, bedrijven, maatschappelijke instellingen en bezoekers. Uitgangspunt daarbij is vraaggericht werken waarbij de focus ligt op de behoeften uit de samenleving tegen het grootst mogelijk administratief gemak en tegen de minst mogelijke kosten. Het KlantContactCenter(KCC) vormt hierin het organisatorisch concept dat de komende jaren wordt uitgewerkt en aanzienlijke consequenties heeft voor de inrichting van werkprocessen, ICT investeringen, personeelsbehoeften en competenties van het personeel.

Ombuigingen.

De uitwerking van de ombuigingen heeft personele consequenties en brengt ook de organisatorische ambities in een stroomversnelling. Meer doen met minder geld maakt een veel efficiëntere manier van werken en organisatie noodzakelijk. De uitvoering van gemeentelijke taken anders organiseren, versoberen of zelfs niet meer doen, heeft gevolgen voor de nabije en toekomstige personeelsbehoefte. Kortom er spelen in dit tijdsgewricht meervoudige ontwikkelingen waarvan het overigens momenteel nog niet duidelijk is welke kant het precies opgaat. Veranderingen die ook de gemeente Bergen op Zoom als werkgever raken. Omwille van de continuïteit van onze organisatie zal de gemeente hierop tijdig moeten inspelen. Dit door het bieden van aantrekkelijk werkgeverschap, gebaseerd op een gedegen toekomstig organisatiescenario.

De opgave voor de komende jaren is onze dienstverlening kwalitatief verder te verbeteren. Door natuurlijke uitstroom binnen de gemeente, de ombuigingen met de veranderingen daarbij en de krimpende beroepsbevolking wordt dat een forse opgave.

Organisatieontwikkeling als receptuur

Voor de hierboven geschetste ontwikkelingen en veranderingen is er een doelstelling geformuleerd voor de ontwikkeling van de organisatie.

De doelstelling (2011-2015) luidt: *onze organisatie ontwikkelen tot een netwerkgemeente door samenwerking met onze regiogemeenten, partners en burgers om te komen tot een nog betere dienstverlening aan de inwoners en bedrijven in Bergen op Zoom, nu en in de toekomst.* De gemeente wil deze doelstelling bereiken door samen te werken en verbindingen te leggen, zowel binnen de organisatie als daarbuiten.

'Bergs Model'

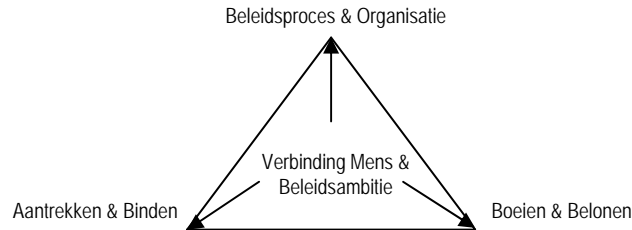
Als eerste stap naar een netwerk-/regiegemeente is in 2010 een nieuwe organisatiestructuur ('Bergs Model') ingevoerd. Met de nieuwe organisatiestructuur is het aantal hiërarchische lagen verminderd van 4 naar 3, het aantal afdelingen teruggebracht van 17 naar 9, de directie in omvang gehalveerd en programmamanagement organisatorisch ingevoerd. Met de invoering van de nieuwe organisatie is ook een bezuiniging op de loonsom gerealiseerd. Samenwerken en ontwikkelen naar een netwerkgemeente vraagt om nieuwe werkwijzen, een andere manier van kijken naar de omgeving en andere competenties. Daarom is gelijktijdig het project 'Bergs werken' opgestart om deze nieuwe werkcultuur te verankeren in de organisatie. De kernwaarden samenwerken, uitdaging, resultaatgericht en flexibel typeren het 'Bergs werken'. In het kader van het 'Bergs werken' krijgen management- en medewerkerontwikkeling, het projectmatig en programmatisch werken, aansturing en control van grote projecten als wel verbetering van de informatievoorziening richting bestuur nader vorm en uitwerking.

Regionale samenwerking

In navolging van de regionale belastingsamenwerking vinden er momenteel onderzoeken (business cases) plaats naar de mogelijkheden en haalbaarheid van verdergaande organisatorische samenwerking in de regio op onder andere het vlak van bedrijfsvoering en op het terrein van sociale zaken. Het eerdergenoemde KCC concept wordt in samenwerking door Bergen op Zoom, Etten-Leur en Roosendaal opgepakt. Een andere voorbeeld van samenwerking is de komst van een regionale uitvoeringsdienst (RUD) voor vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Aantrekkelijk werkgeverschap en HRM (Human Resource Management)

Wat betekenen de hiervoor geschetste ontwikkelingen en ingezette organisatieontwikkeling voor het werkgeverschap? Aantrekkelijk werkgeverschap is een voorwaarde om de gemeentelijke ambities te kunnen realiseren en gaat verder dan de 'klassieke' HRM benadering van 'binnenhalen, binden, boeien en belonen'. Aantrekkelijk werkgeverschap is integraal onderdeel van de gemeentelijke strategievorming. Gevisualiseerd:

Al eerder is aangegeven dat medewerkers in de toekomst kunnen kiezen uit de beste werkgevers. Bergen op Zoom moet daarbij horen! Vanuit het perspectief van de medewerkers betekent aantrekkelijk werkgeverschap: een open cultuur, maatwerk in arbeidsrelaties en ontwikkelmogelijkheden. Belangrijk zijn waarden als ontplooiing, zingeving en autonomie. Marktconforme arbeidsvoorwaarden zijn een vanzelfsprekendheid. Daarnaast stelt het gekozen organisatiescenario van netwerk-/regiegemeente ook veranderende eisen aan de medewerkers en management. Aantrekkelijk werkgeverschap krijgt vorm in netwerken en flexibiliteit. Regievoering, account- en contractmanagement, netwerken, projectmatig en programmatisch werken verlangen andere competenties. Aantrekkelijk werkgeverschap betekent inspirerend leidinggeven. Permanente investering in ontwikkeling van kennis en kunde is daarvoor noodzakelijk. Een netwerk-/regiegemeente verlangt ook een herbezinning op de inzet van personeel. De samenwerking met partners maar ook het uitbesteden leidt tot een verschuiving van het werkgeverschap en de behoefte aan flexibelere inzet, arbeidsrelaties en arbeidsvoorwaarden. Resumerend ligt het accent voor het HRM beleid voor de komende jaren in het beantwoorden van de vragen: Wat voor kwaliteit en kwantiteit aan personeel heeft Bergen op Zoom straks als netwerk/regiegemeente nodig. Hoe gaat de gemeente om met de flexibilisering van de inzet van arbeid en arbeidsvoorwaarden en hoe kan de gemeente een aantrekkelijk werkgever blijven met het oog op de toenemende personeelsschaarste?

Netwerk-/regiegemeente

Bergen op Zoom heeft uitgesproken zich te ontwikkelen naar een netwerk-/regiegemeente. Het is nu nog niet duidelijk hoe die nieuwe organisatie voor onze gemeente er precies uit komt te zien. Daar zal nader onderzoek, afwegingen en besluitvorming voor moeten plaatsvinden. In ieder geval geeft het richting aan het HRM beleid.

De transformatie naar een netwerk-/regiegemeente zal leiden tot een kleinere organisatie. Uitvoeringstaken worden in de toekomst efficiënter uitgevoerd door opschaling, regionale samenwerking of uitbesteding. Veranderingen die momenteel al in gang worden gezet of in voorbereiding zijn zoals de eerder aangehaalde bedrijfsvoeringfuncties, maar ook onderdelen als Meeting & Events, het "Markiezenhof". CKB de Maagd, het onderhoud openbare ruimte en beheer van sportvelden zijn in dit kader object van onderzoek. Het werkgeverschap verschuift hierdoor. Overigens zal juist in de transitieperiode naar een netwerk-/regiegemeente tijdelijk extra expertise nodig zijn om de ambities te kunnen realiseren. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het versterken van de controlfunctie voor grote projecten en senior projectleiderschap om genoemde organisatorische veranderingen te kunnen managen.

De meerderheid van de medewerkers komen in de uitwerking van dit scenario in dienst van verzelfstandigde organen, shared service centers of detachingsbureau's. In de toekomst resteert er een kleine compacte organisatie die bestaat uit een hoogwaardige strategische beleidskern met daarnaast een professioneel ontwikkelde account- en contractmanagement.

Personeelsplanning

Met het oog op een veranderende toekomstige personeelsbehoefte en de opgave van ombuigingen is er een personeelsscan gemaakt. De scan heeft inzicht verschaft in de omvang en verhouding van personele budgetten, vacatures en de te verwachten natuurlijke uitstroom. In het kader van de ombuigingen is beoordeeld

of natuurlijke uitstroom moet worden herbezet en de effecten van het vervallen of anders organiseren van taken is in beeld gebracht. Per speerpunt uit het Collegeprogramma zijn op basis hiervan de volgende formatie en bedragen in dit beleidskader opgenomen:

	<i>fte</i>	<i>Pers.k.</i>	<i>fte</i>	<i>Pers.k.</i>	<i>fte</i>	<i>Pers.k.</i>
Speerpunt "Meedoen in Bergen op Zoom"	2,65	128.000	3,40	158.000	3,40	158.000
Speerpunt "Wonen en leven in Bergen op Zoom"	4,50	275.733	4,50	275.733	5,50	361.305
Speerpunt "Veiligheid in Bergen op Zoom"	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Speerpunt "Werken en verblijven in Bergen op Zoom"	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Speerpunt Bergen op Zoom en zijn omgeving ""	1,00	51.000	1,00	51.000	1,00	51.000
Speerpunt "Klant van Bergen op Zoom"	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Meer specifieke zaken	5,22	260.000	10,22	490.000	13,22	630.000
TOTAAL	13,37	714.733	19,12	974.733	23,12	1.200.305

Dit betekent dat van de bezuinigingen in 2012 en 2013 aan personeelslasten 13% wordt ingeboekt. Voor 2014 is dat 12%.

De gemiddelde leeftijd van ons personeel bedraagt inmiddels 47 jaar. In de periode tot en met 2020 zal ongeveer 29 % van de medewerkers de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Dat betekent een substantiële uitstroom en dus ook verlies van kennis en ervaring. Doordacht opvolgingsmanagement, talentontwikkeling en een planmatige benadering van de personeelsvoorziening zijn nodig om in de komende jaren tot een goede personeelsbezetting te komen.

Bedrijfsvoering

De jaarlijks te begroten personeelslasten (staat B) worden uitgedrukt in formatieplaatsen (fte's). Dit betreft het vaste personeel met een ambtelijke status. Noodzakelijke inhuur op reguliere taken (in verband met ziekte of vacatures) wordt vanuit bestaande vacatureruimte bekostigd. Daarnaast worden er jaarlijks middelen begroot voor het plegen van inhuur op extra taken. Het gaat dan om inhuur voor het opvangen van pieken in het werk, het inhuren van (hoogwaardig) specialisme of (veelal projectmatige) tijdelijke opdrachten. De personeelskosten worden gedekt vanuit de algemene uitkering, leges, belastingen, projectkredieten en (doel)uitkeringen. De rigide scheiding tussen de personeelsbudgetten in termen van vast/tijdelijk, maar ook het onderscheid tussen loonkosten en overige personele lasten zoals opleidingsgelden is niet praktisch en bovendien niet meer van deze tijd. De tijd dat de uitvoering van gemeentelijke dienstverlening en aanpak van vraagstukken grotendeels voorspelbaar waren en daarmee ook de personele inzet, ligt achter ons. De bedrijfsvoering moet flexibel kunnen inspelen op de snel veranderende behoeften en ontwikkelingen. Ook vanuit organisatorisch perspectief. Het steeds meer samenwerken met netwerkpartners verlangt ook een soepele inzet, uitruil en roulatie van medewerkers tussen de organisaties. Een ander -eerdergenoemd- aspect is de flexibilisering van de arbeidsmarkt. De toename van nieuwe arbeidsvormen (ZZP constructie, hybride arbeidsrelaties, detacheringen) maken het onderscheid in budgetten voor vast en tijdelijk personeel ongewenst. Dit verlangt herinrichting van "p-budgetten" en invoering van loonsomsturing. Dit vergroot de uitwisselbaarheid, slagkracht en flexibiliteit om in te spelen op de vraagstukken van dit moment en sluit aan bij de gekozen sturingsfilosofie van de organisatie van integraal management. Sturing, bewaking en verantwoording vinden dan plaats aan de hand van de inzet en benutting van de p-budgetten en niet meer op formatie.

Tot slot

De maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen zijn van grote invloed op de keuzes die de komende tijd gemaakt moeten worden. De gemeente zal snel en daadkrachtig moeten handelen om adequaat te kunnen inspelen op deze ontwikkelingen.

5. Uitwerking beleidskader naar programma's

In dit hoofdstuk is de verdere concretisering van de voorstellen opgenomen. Daarbij is een verbinding gemaakt tussen enerzijds de programma's uit de programmabegroting en anderzijds het collegeprogramma 2010-2014.

Vooraf is goed om te melden dat in het collegeakkoord al rekening is gehouden met een "buffer" voor de verwachte afname van de algemene uitkering. Naar het zich laat aanzien zal de afname minder groot zijn dan waarmee tijdens de coalitieonderhandeling werd rekening gehouden. Dat betekent eigenlijk een "meevaller", die al in hoofdstuk 3 bij het financieel kader is aangegeven.

Er is naar alle programma's en producten uit de begroting gekeken waar ombuigingen gerealiseerd kunnen worden en waar versoeringen doorgevoerd zouden kunnen worden. Er is ook gebruik gemaakt van suggesties die zijn opgehaald in de gesprekken met stakeholders en die door burgers en medewerkers zijn gedaan. Veel van de voorstellen zaten ook al in de voorstellen zoals die de afgelopen maanden zijn uitgewerkt/onderzocht en zijn met name gericht op het effectiever, efficiënter en eventueel samen met / door anderen uit te voeren. Ook bij de verdere uitwerking zal steun en betrokkenheid van de stakeholders nodig blijven. Daarvoor is een goede basis aanwezig.

Ook de suggestie vanuit de gemeenteraad om het renteaspect kritisch te onderzoeken heeft plaatsgevonden.

Hoewel de maatregelen verstrekkend zijn wordt, in hoofdlijnen, geen afbreuk gedaan aan de richting zoals opgenomen in de toekomstvisie en de gedachten als verwoord in het collegeprogramma, als uitwerking van het coalitieakkoord. Natuurlijk hebben de ingrijpende keuzen wel effect op onderdelen, maar richting en koers blijven naar het oordeel van het college behouden.

Leeswijzer ten behoeve van de tabellen per programma.

De zes speerpunten uit het collegeprogramma 2010-2014, **meedoen** in Bergen op Zoom, **wonen en leven** in Bergen op Zoom, **veiligheid** in Bergen op Zoom, **werken en verblijven** in Bergen op Zoom, Bergen op Zoom en zijn **omgeving** en **klant** van Bergen op Zoom, zijn als handvat gebruikt voor de concretisering van het beleidskader 2012. De ambities per speerpunt en de onderdelen die onder het speerpunt vallen, zijn steeds opgenomen.

Per speerpunt uit het collegeprogramma is op de (actuele) ontwikkelingen ingegaan. In de tabellen per programma uit de programmabegroting staan de voorstellen met toelichting en de (mogelijke) effecten / gevolgen van de maatregelen. Ook zijn de te verwachten financiële effecten opgenomen.

Meedoen in Bergen op Zoom

Iedereen is belangrijk en krijgt de kans om mee te doen. Sterker nog: wij vinden dat ieder mens iets kan en moet bijdragen aan onze samenleving. Er is geen sprake van vrijblijvendheid. Wij verwachten dat al onze inwoners, ondersteund door bedrijfsleven, onderwijs, wijkcommissies en dorpsraden, (zorg)instellingen, etc. invulling geven aan hun eigen leven en hun omgeving. Waar dit niet mogelijk maar wel noodzakelijk is, nemen wij natuurlijk onze verantwoordelijkheid. Basisvoorzieningen voor kwetsbare groepen blijven behouden. Meedoen in Bergen op Zoom betekent ook dat we bewoners vragen actief en in een vroeg stadium mee te denken bij het maken van nieuw beleid en plannen voor hun directe omgeving.

In het collegeprogramma zijn bij dit speerpunt vier onderdelen opgenomen. Voor dit beleidskader zijn de volgende programma's uit de begroting daaronder geschaard:

- **Educatie/opleiding** (programma 6 "onderwijs")
- **Participatie in de samenleving** (programma 3 "Sociale Voorzieningen" en programma 12 "Zorg")
- **Jeugd** (programma 14 "welzijn")
- **Sport** (programma 13 "sport")

Ontwikkelingen

- Per januari 2013 wordt de Wet werken naar vermogen (WWNV) ingevoerd. Deze wet wordt een brede voorziening met zoveel mogelijk gelijke rechten, plichten en arbeidsmarktkansen voor mensen met arbeidsvermogen die nu nog gebruikmaken van de verschillende regimes van de Wet sociale werkvoorziening (WSW), de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong), de Wet werk en bijstand (WWB) alsmede de Wet investeren in jongeren (WIJ). De gemeenten krijgen de beschikking over een ontschot re-integratiebudget. Bij de uitwerking van de maatregelen zijn de ombuigingen en het uitgestelde tijdpad uit het regeer- en gedoogakkoord leidend. Daarnaast is afgesproken dat gemeenten gezamenlijk op termijn structureel 30.000 plekken voor beschermt werk realiseren. Hiervoor stelt het rijk (achteraf) incidenteel extra middelen beschikbaar. Om deze taakstelling te bewerkstelligen is een omvangrijke herstructurering van de Sw-sector noodzakelijk. Voor de herstructurering komen op termijn echter minder middelen beschikbaar. De gemeente krijgt minder geld per werkplek en zal derhalve hierop moeten anticiperen.
- De jeugdzorg gaat over van de provincies naar gemeenten. Gelijktijdig wordt er door het rijk een efficiency korting ingeboekt. Het betreft een nieuwe taak voor de gemeente. Dit biedt kansen om op het gebied van preventief jeugdbeleid tot betere ketenafspraken te komen. De financiële gevolgen voor de lange termijn zijn nog onduidelijk.
- De samenwerking tussen "de drie O's" (Onderwijs, Ondernemingen, Overheid) wordt steeds verder vormgegeven. Dit gebeurt ook in regionaal verband.
- De kaders voor de nieuw op te stellen sportnota zijn in samenspraak met de verenigingen opgesteld. De verenigingen realiseren zich ook dat zij ook nieuwe verantwoordelijkheden krijgen en te maken zullen krijgen met huurverhoging.
- Op het gebied van zorg (Wet maatschappelijke ondersteuning Wmo) wordt de lijn van de "eigen verantwoordelijkheid" voortgezet en derhalve de mogelijkheid om meer eigen keuzen te maken daarin. Dit is in lijn met hetgeen met de begroting 2011 al is ingezet.
- Wij zijn bezig verder vorm te geven aan burgerparticipatie. Burgerparticipatie creëert betrokkenheid tussen burgers onderling. Door eigen verantwoordelijkheid te stimuleren, wordt de betrokkenheid en de verantwoordelijkheid voor de omgeving vergroot. De resultaten van bijvoorbeeld de buurtpreventieteams zijn positief.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolg van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr. 6: ONDERWIJS												
Basis onderwijs en leerlingen vervoer	W	1. bezuiniging onderhoud onderwijshuisvesting primair en (voortgezet) speciaal onderwijs; 2. schoolzwemmen afschaffen; 3. besparing leerlingenvervoer en beperking vervoer door komst van Kameleon naar BoZ.	De oorspronkelijke taakstelling op doordecentralisatie huisvesting is niet haalbaar gebleken. Bezuiniging op het onderhoud van de schoolgebouwen zonder dat de doordecentralisatie in gevaar komt levert maar een beperkte kostenbesparing op. Dientengevolge is gekeken naar een pakket van ombuigingen binnen het totale programma onderwijs. De gemeentelijke bijdrage t.b.v. schoolzwemmen wordt afgeschaft omdat het geen wettelijke taak is. De verantwoordelijkheid wordt bij de ouders en de scholen zelf gelegd. Daarnaast is een deel van de bezuiniging gerealiseerd door beperking van het leerlingenvervoer door de komst van de Kameleon waardoor de vervoerskosten minder worden en een besparing op het leerlingenvervoer door de nieuwe aanbesteding die recent heeft plaatsgevonden.	De gevolgen voor onderhoud schoolgebouwen zijn acceptabel; in relatie tot het uitgangspunt sober en doelmatig. Effect van het verminderen van het schoolzwemmen kan zijn dat de exploitatie van het zwembad verder onder druk komt te staan. Echter er is ook meer vrijheid om commercieel in te spelen op wensen van andere doelgroepen. Er zal een groep kinderen zijn die geen zwemonderwijs zullen krijgen omdat ze het "van huis uit" ook niet krijgen. Bij het fors beperken van het budget leerlingenvervoer kan toekomstig toename leerlingenvervoer mogelijk niet worden opgevangen.					340	350	350	350
Voortgezet Onderwijs	W											
Leerplichtcontrole	W											
Onderwijsbegeleiding	A											
GOA Gelden	W											
OALT gelden	W											
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>									totaal progr 6:			
									340	350	350	350

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro							
									2012	2013	2014	2015				
Progr 3: SOCIALE VOORZIENINGEN																
Inkomen	W		Dit wordt verder uitgewerkt als onderdeel van de taakstelling zoals aangegeven in de begroting 2011 en de meerjarenprogrammabegroting 2012-2014													
	A	komen tot intergemeentelijke sociale dienst	Er is een businesscase opgesteld om tot een intergemeentelijke sociale dienst voor de Brabantse Wal gemeenten Steenberghe, Woensdrecht en Bergen op Zoom te komen. Het streven is erop gericht dit per 1 januari 2012 te realiseren. De samenwerking moet binnen drie jaar financieel voordeel opleveren (o.a. strategische personeelsplanning).	Beter kunnen opereren op de regionale arbeidsmarkt, met name aan de "onderkant". Bijkomend effect is gericht op het realiseren van kostenbesparing met behoud van kwaliteit, omdat door schaalvergroting doelmatiger kan worden gewerkt en vermindering van de kwetsbaarheid van de organisatie.					50	50	50	50				
Flankerend beleid	A	Aanpassen normbedrag inkomensgrens gemeentelijk minimabeleid op 110% van het wettelijk minimumloon	Deze maatregel vloeit voort uit het regeringsbeleid. Hieraan zit ook gekoppeld een korting op het gemeentefonds. De regering wil zo veel mogelijk voorkomen dat gemeenten het centrale inkomensbeleid van het rijk met een eigen inkomensbeleid doorkruisen. Nog niet duidelijk is, of deze maatregel al in 2012 dan wel gelijktijdig met de Wet Werken naar Vermogen in 2013 ingaat.	Mensen met een uitkering worden meer geprikkeld (aanvullend) werk te zoeken. Echter mensen die niet meer kunnen deelnemen aan het arbeidsproces kunnen door de gemeente op wettelijke gronden niet meer financieel gecompenseerd worden. De financiële gevolgen zijn pas zichtbaar nadat de 2de kamer het voorstel behandeld heeft (na de zomer)						20	20	20				
Werk	W	Bijdrage WVS omzetten in arbeid	Onderzoek naar de mogelijkheden om meer werk in te besteden bij de WVS om zodoende het exploitatietekort op de Wsw te beperken. Het rijk heeft hiervoor een bezuiniging opgelegd. Als er tekorten zijn moet de gemeente deze aanvullen.	Doelmatiger omgaan met middelen. De huidige systematiek van rechten en plichten in de Wsw verandert niet voor de groep mensen die op dit moment een Wsw-indicatie heeft en op grond daarvan een dienstbetrekking heeft. Tekort dat moet worden bijgepast vermindert.					50	100	200	300				
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>									totaal progr 3:				100	170	270	370

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr. 12: ZORG													
Dierenbescherming	A												
Begraafplaatsen	W												
Maatschappelijke Opvang	W		gebeurt momenteel subregionaal. Bergen op Zoom is daarbij centrumgemeente en krijgt hiervoor een doeluitkering.	Geen financieel effect te behalen. "In is uit"									
Integratie-Inburgering	W	afschaffen per 2014	Migranten/inburgeraars worden door het Rijk zelf verantwoordelijk geacht voor hun inburgering en is dan ook geen gemeentelijke taak. Verwachting is dat gemeenten géén bijdrage meer krijgen per 2014	Het kabinet vindt dat het een eigen verantwoordelijkheid is van de inburgeraar. Het is onzeker hoe de inburgeraar hiermee omgaat gelet op de kosten. Effect kan zijn dat integratie moeizamer zal gaan verlopen waardoor maatschappelijke kosten kunnen oplopen.									
WMO-Verstrekkingen	W	Verdere versoering WMO bovenop de taakstelling van 400.000,- euro	invoeren eigen bijdragen voor voorzieningen, verhogen maximale bijdrage voor hulp bij het huishouden en bezuinigingen bij de Deeltaxi	Past binnen de gedachten van eigen verantwoordelijkheid en kosten dragen naar vermogen. Het niet-gebruik zal kunnen toenemen, vooral bij mensen die het minder breed hebben.					200	200	200	200	
Preventieve Gezondheidszorg	W		zit bij de verbonden partijen in de 3x3%						bij programma 17				
Ambulante Verslavingszorg	W												
Psychosociale Hulp	A												
Gehandicaptenbeleid	A												
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering									totaal progr 12:	200	200	200	200

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro					
									2012	2013	2014	2015		
progr. 14: WELZIJN (pagina 1)														
Kinderopvang	W													
Aanbod Sociaal Culturele Activiteiten	A	Andere organisatie rond wijkhuizen, met als consequenties dat ook een aantal wijkhuizen worden gesloten en afgestoten.	Insteek is om te bezuinigen op "het steen". De consequenties worden nog onderzocht. Er is inmiddels een afwegingskader hieromtrent gepresenteerd tijdens de bijeenkomst van WMO-bijeenkomst van 16 mei 2011. De komende maanden zal meer helderheid hieromtrent worden gegeven.	Optimalisatie van vereningsaccommodaties, met besparing van kosten daarbij. Uitgangspunten van de woonservicegebieden blijven gehandhaafd. Er zijn geen gevolgen voor de huidige ISV projecten.							PM	PM	PM	
		Temporiseren van het groot onderhoud 2012 wijkgebouwen	Gelet op de discussie rond de bezuinigingen "op steen" zoals in de bijeenkomst in mei is toegelicht, worden investeringen en het groot onderhoud van wijkvoorzieningen voor 2012 bevroren. Op deze wijze kan voor 2012 toch ook een bedrag ingeboekt worden.	Eventuele investeringen en onderhoud moeten, afhankelijk van de keuzen die gemaakt worden, op termijn mogelijk worden uitgevoerd. Aandacht uitstel van renovatie Fort met subsidie Rijksdiens cultureel erfgoed (BRIM). In juni meer duidelijkheid of deze subsidie komt.						220				
Jeugd en Jongerenwerk	A	afschaffen subsidies verenigingen en vrijwilligers	Dit is overwogen, echter te veel maatschappelijke betrokkenen worden daarvan de dupe. Derhalve voorstel te handhaven.								0	0	0	0
Peuterspeelzaal werk	A	verminderen reguliere dagdelen peuterwerk	Peuterspeelzaalwerk kan in beschikbare (onderwijs-)lokalen worden uitgevoerd en meer aansluiten bij de kinderopvang	De locatie van het peuterspeelzaalwerk kan wijzigen daarnaast kan een en ander leiden tot een hogere ouderbijdrage dan wel een verdere harmonisatie met de kinderopvang waardoor er hogere kosten kunnen ontstaan voor ouders. Indien sprake is van een minimuminkomen kunnen deze -afhankelijk van het gezinsinkomen- worden afgewenteld op de bijzondere bijstand. Daarnaast is het positief voor kinderen die al in een vroeg stadium met 'de school' kunnen kennismaken.						32	150	150	150	

veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering

totaal prog14 zie pag 2 prog 14

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr. 14: WELZIJN (pagina 2)													
Prevent. jeugdbeleid	A												
Samenlevingsopbouw- Ontwikkeling	A	afschaffen subsidies verenigingen en vrijwilligers	Dit is overwogen, echter te veel maatschappelijke betrokkenen worden daarvan de dupe. Derhalve voorstel te handhaven.										
Wijk- Buurtbeheer	A	Onderzoeken wijkmanagement en het procesmanagement, in relatie tot optimaliseren inzet stadsdeelbeheer, welzijnswerk, buurtregisseur	Effectiever en efficiënter werken door netwerkverbanden in wijken te optimaliseren van alle betrokken partners (incl. bewoners). Daarnaast wordt onderzocht of er bezuinigingen gerealiseerd kunnen worden op het wijkmanagement. Momenteel wordt het Gebiedsgericht Werken geëvalueerd. Deze evaluatie is een onderdeel van het projectplan Burgerparticipatie. Pas wanneer de evaluatie is afgerond kan worden bekeken hoe groot de bezuiniging is op dit onderwerp.	De gevolgen worden inzichtelijk gemaakt in de evaluatie gebied gericht werken (GGW). Uitgangspunt blijft "bestaande netwerken en structuren zoveel als mogelijk intact laten".					PM	PM	PM	PM	
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>									tot. progr 14:	252	150	150	150

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr 13: SPORT												
Buitensport	A	Onderzoeken van het op afstand zetten beheer en uitvoering / efficiënter gebruik accommodaties / verhogen huurprijs	De huurverhoging is 20-4 aangekondigd tijdens de sportmanifestatie	De hogere tarieven die aan verenigingen worden opgelegd, kun doorbelast worden aan de individuele leden (hogere contributie). Gevolg kan zijn dat de toename van met name de breedtesport, afgezwakt wordt.								
Binnensport	A	Onderzoeken van het op afstand zetten van beheer en uitvoering / efficiënter gebruik accommodaties / niet meer vervangen personeel / verhogen huurprijs / zelf schoonmaken / energie sparende maatregelen	De huurverhoging is 20-4 aangekondigd tijdens de sportmanifestatie	De hogere tarieven die aan verenigingen worden opgelegd, kun doorbelast worden aan de individuele leden (hogere contributie). Gevolg kan zijn dat de toename van met name de breedtesport, afgezwakt wordt.					145	190	205	255
Zwemsport	A	Zwembad de Melanen ontwikkelen / de Schelp privatiseren	Er is een eerste globale raming opgenomen die verder moet worden uitgewerkt en afhankelijk is van de (ontwikkel) mogelijkheden.	Effecten / gevolgen afhankelijk van verdere concretisering.					0	200	400	400
	A	schoolzwemmen (zie onderwijs programma 6)										
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>												
tot.progr 13:									145	390	605	655

Wonen en leven in Bergen op Zoom

Het is goed wonen in Bergen op Zoom en dat moet zo blijven. We investeren niet alleen in het revitaliseren van bestaande wijken en buurten (onder andere via integrale stedelijke vernieuwing), maar ook in nieuwe ontwikkelingen. Bij de realisering van deze nieuwbouwprojecten houden we uiteraard rekening met ontwikkelingen en kansen in de markt en met demografische trends. We zijn daar realistisch in. Zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen in een prettige woonomgeving, in de wijk of in het dorp, staat daarbij centraal. Onze partners krijgen van ons alle gelegenheid om er voor te zorgen dat voorzieningen op loopafstand beschikbaar zijn.

In het collegeprogramma zijn bij dit speerpunt drie onderdelen opgenomen. Voor dit beleidskader zijn de volgende programma's uit de begroting daaronder geschaard:

- **Aantrekkelijke gemeente** (programma 15 "cultuur en toerisme")
- **Directe leefomgeving** (programma 7 "verkeer en vervoer", programma 8 "openbaar groen" en programma 9 "milieuvoorzieningen")
- **Stedelijke ontwikkeling** (programma 11 "ruimtelijke ontwikkeling")

Ontwikkelingen

- Het Poppodium is onlangs geopend en de eerste indrukken zijn dat het zeer voldoet aan de verwachtingen.
- De Brabantse Wal is op de kaart gezet en staat als Provinciaal Park (Landschap van Allure) in de investeringsagenda van de provincie benoemd.
- Duurzaamheid wordt verder uitgebouwd. Niet alleen op regionaal gebied (strategische agenda) maar ook binnen de gemeente. Lokaal worden bijvoorbeeld oplaadpunten voor elektrisch rijden gerealiseerd en er is veel aandacht voor natuur- en milieueducatie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- De stagnatie in de woningbouwmarkt duurt helaas nog voort, hetgeen vertraging betekent binnen een aantal grote ontwikkelingen. Er wordt nog steeds wel (mondjesmaat) gebouwd in onze herontwikkeling en uitleggebieden. Voor het voormalig project Bergse Haven, worden plannen aangepast en als project Schelde Veste verder uitgewerkt. Stedelijk vernieuw blijft belangrijk speerpunt
- van gemeentelijk beleid. Het betreft zowel de fysieke als de maatschappelijke aspecten.
- Een aantal infrastructurele projecten is voorlopig "on hold" gezet.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	aanschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr 15: CULTUUR EN TOERISME (pagina 1)													
Toegankelijkheid Schriftelijk / Audiovisuele Informatie	A	Subsidie aan bibliotheek over de periode 2011-2014 verlagen	Er wordt een totaalpakket aan voorstellen ontwikkeld, inclusief sluiting / herlocatie van dependances en locatie kantoorfunctie. Samenhang met vastgoed.	Kwaliteit van de bibliotheken blijft op peil. Weliswaar wordt voor een aantal klanten de fysieke afstand naar een vestiging wat groter. Hier staat tegenover dat een completer pakket wordt aangeboden. Ook zullen digitale mogelijkheden beter benut worden.						30	130	230	230
Toegankelijkheid Beeldende Kunst	A	Totaal integraal pakket van maatregelen voor CKB de Maagd	Er wordt binnen CKB de Maagd een integraal samenhangend pakket van maatregelen gemaakt. Daarbij gaat het onder meer om de herinrichting van het lesprogramma van de afdeling educatie van CKB De Maagd. Individuele (muziek)lessen zullen prijstechnisch stijgen, maar groepslessen worden financieel en inhoudelijk toegankelijker. De in Blokstallen gevestigde educatieve functies zullen elders worden ondergebracht. De horeca-activiteiten zullen in eigen beheer plaatsvinden en bestaande vacatures zullen anders worden opgevangen.	door (financieel) gedifferentieerd aanbod wordt de toegankelijkheid completer gemaakt.						550	560	575	590
Lokale Radio- en TV Programma	A												
Amateurkunst	A												
Educatie	A												
Podium	A												
Historisch Centrum Markiezenhof	W	Totaal integraal pakket van maatregelen voor het Markiezenhof	Er is een integraal samenhangend pakket van maatregelen opgesteld. Onder meer wordt gekeken naar verkrijgen van meer opbrengsten in het verhuren van archiefruimte (ondergronds depot) aan andere gemeenten in de regio. Daarnaast wordt het inzien van stukken uit het ondergronds depot beperkt. Daardoor hoeft minder vaak "op en neer" te worden gereden. Dit betekent besparing ook in arbeidskracht. De tarieven voor bezoekers worden verhoogd. Ook wordt naar versoering van het aanbod gekeken en de inzet van in te huren personeel.	Gering. Wellicht iets minder betalende bezoekers Markiezenhof.						92	102	152	152

veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering

tot. Progr. 15 zie pag.2 progr 15

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr 15: CULTUUR EN TOERISME (pagina 2)													
Cultuurstimulering	A	subsidie aan CBKWB afbouwen tot 0	CBKWB richt zich te weinig op de functie die we echt van belang vinden, namelijk de informatie- en bemiddelingsfunctie. Daarnaast heeft het CBKWB te weinig regionaal draagvlak. Vanuit het veld wordt aangegeven dat het CBKWB te weinig biedt wat de professionele kunstenaars nodig hebben en is de meerwaarde voor het veld dus onvoldoende aangetoond.	Er zal een aantal projecten niet meer gerealiseerd worden. Het gaat hierbij om 2 a 3 projecten per jaar.					8	15	22	22	
Toerisme	A	toeristenbelasting verhogen	zie belasting						bij programma 17				
Monumenten	A												
Recreatieve voorzieningen	A	hertenkamp Halsteren afstoten	We hebben dit overwogen. Gelet op sociaal maatschappelijke functie en effect beloten dit niet te doen										
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering									totaal progr 15:	680	807	979	994

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	vermindere	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr. 7: VERKEER EN VERVOER (pagina 1)												
Wegen	W	Terugbrengen onderhoudsniveau	Het betreft het terugbrengen van het onderhoudsniveau van de openbare ruimte over de gehele lijn (ook gladheidbestrijding). Daarbij is en wordt ook naar de samenhang met andere onderhoudsbudgetten van openbare ruimte gekeken (binnen progr. 7, 8 en 9). Bij de herijking van de beheerplannen wordt op basis van de CROW-systematiek meer differentiatie aangebracht in de kwaliteitsniveaus. Hiermee zal het kwaliteitsniveau meer opschuiven van verwachtingsniveau van de omgeving naar de technisch verantwoorde (onder)grens.	Uitstraling van de omgeving kan mogelijk wat verminderen en er kan daardoor leiden tot meer klachten. Kans op hogere kosten in later jaren. Meer differentiatie betekent evenwel ook meer mogelijkheden tot sturing en beheer van de budgetten. Ook is meer maatwerk mogelijk.					1000	1000	1000	1000
	A	Optimalisering en spreiden planning	Het gaat om temporisering van diverse infrastructurele projecten zoals Halsterseweg, Rooseveltlaan, aansluiting A4/A58 Rooseveltlaan, maar ook kleiner projecten.	Effect is dat op sommige trajecten de bereikbaarheid vermindert en dat de verkeersveiligheid niet op korte termijn wordt verbeterd. Kan leiden tot meer klachten. Ook kan het temporiseren betekenen dat op termijn plannen om financiële redenen heroverwogen moeten worden.					300	300	300	300
	A	Onderhoud privatiseren	Mogelijkheden vergroten van inzet WVS	komt tegemoet aan doelstelling social return on investment.					BESPARING IN TOTAALBEDRAG VAN WEGEN EN RIOLERING (integrale besparing openbare ruimte)			
Bruggen, viaducten en tunnels	A		taakstelling in samenhang met andere onderhoudsbudgetten openbare ruimte									
Straatreiniging en straatmeubilair	A	Terugbrengen onderhoudsniveau	taakstelling in samenhang met andere onderhoudsbudgetten openbare ruimte	Besef van eigen verantwoordelijkheid burgers / instellingen / bedrijven wordt vergroot (burgerparticipatie) . Echter er kunnen meer klachten komen. Kans op verloedering omgeving								
Leiding en kabels	W	meer werk met werk combineren		minder overlast, minder kosten								
Verkeersveiligheid, verkeersafwikkeling en openbaar vervoer			onderdeel van optimaliseren en spreiding projectplanning	zie eerder bij terugbrengen optimaliseren plannen								

veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering

tot. progr.7

zie pag.2 progr 7

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	aanschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr. 7: VERKEER EN VERVOER (pagina 2)													
Openbare verlichting	A	Verlichting later aan en vroeger uit. 's Nachts om en om schakelen.	Onderzoek loopt.	Veiligheidsgevoel kan in het geding komen.					25	25	25	25	
Parkeervoorzieningen	A	tarief 2011 structureel inzetten	de opbrengsten extra tariefsstijging van 2011 wordt structureel ingezet voor algemene dienst	toekomstige investeringen uit de parkeerreserves (bijvoorbeeld Pleinenplan) worden lastiger financierbaar					100	100	100	100	
	A	onderzoek privatisering	Quick scan is uitgevoerd. Rentabiliteit van het parkeren is beperkt. Mede daardoor is (gedeeltelijke) verkoop geen echte optie. Wel aanvullende suggesties voor verdere optimalisering bedrijfsvoeringen, zoals hiervoor opgenomen.	Bij eventuele verkoop zijn parkeertariefstelling niet meer alleen een gemeentelijke verantwoordelijkheid.					0	0	0	0	
	A	korting kosten parkeerbeheer van 2012 elk jaar 3%	In de lijn van de voorstellen zoals de verbonden partijen om gedurende 3 jaar (2012-2014) jaarlijks 3% in kosten te bezuinigen.	verdere verbetering doelmatigheid bij Parkeerbeheer. Mogelijk wat minder directe controle.					63	125	188	188	
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering									totaal progr 7:	1488	1550	1613	1613

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr. 8: OPENBAAR GROEN												
Natuur en Landschap	A	meer subsidies binnenhalen	Op de agenda van de provincie staat het Landschap van Allure (o.a. Brabantse Wal) hoog op de agenda. Voor eventuele gemeentelijke investeringen zullen we meer passende arrangementen maken om meer (aanvullende) subsidies proberen te verwerven van de provincie	betere kwaliteit van het buitengebied en daardoor aantrekkelijke recreatie mogelijkheid voor burgers / bezoekers								
Openbaar Groen	A	Terugbrengen onderhoudsniveau	taakstelling in samenhang met andere onderhoudsbudgetten openbare ruimte	Uitstraling van de omgeving kan mogelijk wat verminderen en er kan daardoor leiden tot meer klachten. Echter effect kan ook zijn dat burgers meer zelf basisbeheer gaan verrichten. Kans op hogere kosten in later jaren. Meer differentiatie betekent evenwel ook meer mogelijkheden tot sturing en beheer van de budgetten. Ook is meer maatwerk mogelijk.								
	A	Onderhoud privatiseren	Mogelijkheden vergroten van inzet WVS	komt tegmoet aan doelstelling social return on investment.								
Speelvoorzieningen	A	Terugbrengen onderhoudsniveau	taakstelling in samenhang met andere onderhoudsbudgetten openbare ruimte	Uitstraling van de omgeving kan mogelijk wat verminderen en er kan daardoor leiden tot meer klachten. Echter effect kan ook zijn dat burgers meer zelf basisbeheer gaan verrichten. Kans op hogere kosten in later jaren. Meer differentiatie betekent evenwel ook meer mogelijkheden tot sturing en beheer van de budgetten. Ook is meer maatwerk mogelijk.								

veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering

zit bij progr. 7

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr. 9: MILIEUVOORZIENINGEN												
Huishoudelijk Afval	W	vergroten werkgebied Saver	Samen met de partners in Saver wordt gekeken om het werkgebied van Saver uit te breiden en daardoor de gemeentelijke kosten te verminderen.	minder kosten die hoeven te worden doorbelast					PM	PM	PM	PM
		Stimulering scheiden afval door tarieven	Meer scheiden van afval levert minder restafval op en daarmee daling van kosten.	Betere scheiding is beter voor het milieu.					PM	PM	PM	PM
Riolen	W	optimaliseren en temporiseren van de uitvoering in combinatie met andere werkzaamheden	Bedoeling is financiële ruimte te scheppen (samenhang programma 7). De exacte invulling en de uitvoering daarvan vergt nog aanvullend onderzoek.						200	200	200	200
Milieuzorg	W	Extra aanpassing contract RMD (omvang) bovenop 3x3% als verbonden partij	Vorig jaar is de kadernotitie milieu vastgesteld. Verder is in de praktijk gebleken dat voor het onderwerp luchtkwaliteit in mindere mate beleidsvorming noodzakelijk. Op basis daarvan kan de gemeente volstaan met minder uren af te nemen bij de RMD (vooral beleidsmatig).	Voor de burger weinig merkbaar effect. Wel is het risico van budgetoverschrijding aanwezig omdat de RMD als verbonden partij ook een bezuiniging van 3 % opgelegd krijgt. Zorgvuldig monitoren van de uitvoering van de taken is noodzakelijk.					100	100	100	100
	A	Beëindiging subsidies Benegora	het is geen wettelijke taak en er is voor de gemeente te weinig rendement, ondanks de beperkte bijdrage	Benegora kan bezwaar maken en de gemeente wijzen op het katalyserende effect met het gevolg dat de activiteiten moeten stoppen.						2	2	2
	A	Stoppen met deelname aan het provinciaal servicepunt Handhaving (SEPH)	Het belang van de samenwerking met de betrokken partners zoals de Politie, RMD, Provincie en gemeenten in de regio wordt zeker onderschreven, maar in het kader van de stroomlijning van de samenwerking wordt het SEPH niet als een meerwaarde herkend. Bij het verlengen van de overeenkomst is de meerwaarde van het SEPH al ter discussie gesteld door de gemeente. Toen is onder voorwaarde van tussentijdse evaluatie toch ingestemd.	Er zijn geen gevolgen voor de burgers.						13	13	13
	W	Milieuarchivering van RMD terug naar de gemeente	Onderzocht wordt of dit bij de RMD moet blijven. Ook de digitalisering speelt daarbij een rol.	Betekent extra werk voor gemeentelijke facilitaire dienst					PM	PM	PM	PM
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering												
totaal progr 9:									300	315	315	315

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro								
									2012	2013	2014	2015					
progr: 11 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING																	
Ruimtelijke Plannen	A	Beëindiging subsidies VAC	het is geen wettelijke taak en er is voor de gemeente te weinig rendement, ondanks de beperkte bijdrage. VAC zal wel onder de aandacht gebracht worden bij ontwikkelaars.								2	2	2				
	A	optimaliseren capaciteit medewerkers door invoering van flexibele schil	Binnen de afdeling wordt de totale formatie verminderd. Dit zal gebeuren op basis van natuurlijk verloop. Tevens wordt er ruimte gecreëerd met een flexibele schil om pieken in de werkdruk op te kunnen vangen.	Procedures en beantwoording van vragen kan minder snel verlopen.						121	121	206	206				
	W	Aanpassen bestemmingsplannen meer in eigen beheer	De afgelopen jaren zijn de meeste bestemmingsplannen geactualiseerd. Ook is geïnvesteerd in eigen personeel mede in het licht van de nieuwe Wet RO en op het gebied van automatisering voor het maken van imro gecodeerde bestemmingsplannen.	De werkdruk bij de medewerkers zal verder toenemen. De doorlooptijd van de bestemmingsplanprocedures kan hierdoor langer worden.						10	10	10	10				
Volkshuisvesting	A	Optimalisering beheer op woonwagens.	Onderzocht wordt of het beheer van de woonwagens geoptimaliseerd kan worden bijvoorbeeld door verbinding te zoeken met of over te dragen aan partners.	geen effect voor de woonwageneigenaren						0	0	100	100				
Stedelijke Vernieuwing	A	handhaven	Investering in oude wijken zowel fysiek en maatschappelijk in samenwerking met partners is belangrijk														
Bouw- en Sloopvergunningen	A	Beperken van welstandtoezicht tot centrum	Er wordt een evaluatie uitgevoerd naar consequenties van welstandvrij bouwen (buiten centrum)	Beperking ambtelijke inzet. Meer vrijheid voor initiatiefnemers bijvoorbeeld in materiaalkeuze. Kwaliteit kan minder worden. Mogelijk meer klachten, en meer beroep op handhaving.						PM	PM	PM	PM				
	W	Budget voor het professionaliseren van de handhaving verlagen.	Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in het professionaliseren van de handhaving. Zowel het volgen van opleidingen als in het ondersteunen (automatisering en hulpmiddelen). De kwaliteit van is daardoor aanzienlijk verbeterd. Middelen blijven nodig om kwaliteit vast te houden. Taken die in het verleden moesten worden uitbesteed kunnen door de organisatie worden uitgevoerd.	geen direct invloed op de burgers en bedrijven. De werkdruk bij de medewerkers zal verder toenemen, doordat taken in eigen beheer plaatsvinden. Gewaakt moet worden dat de feitelijke handhaving daaronder lijdt.						25	25	25	25				
Archeologie	A																
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering										totaal progr 11:				156	158	343	343

Veiligheid in Bergen op Zoom

Veiligheid heeft in Bergen op Zoom hoge prioriteit. We willen dat mensen die hier wonen, werken of verblijven zich veilig voelen. Natuurlijk kun je niet alles voorkomen, maar met een gezamenlijke aanpak kun je daar wel naar streven. Daarbij houden we uiteraard rekening met ieders verantwoordelijkheid en mogelijkheden. Samen met hulpdiensten, zoals politie en brandweer, en met de inwoners proberen we Bergen op Zoom zo veilig mogelijk te maken en te houden. Een goed voorbeeld zijn de buurtpreventieteams: vrijwilligers uit de wijk die samen met woningcorporaties, wijkagent en met ons zorgen dat hun wijk of dorp veiliger en leefbaarder wordt. We zetten ook de komende periode weer alles op alles om het veiligheidsgevoel in onze gemeente verder te vergroten.

Bij dit speerpunt is het programma openbare orde en veiligheid (programma 2) uit de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen

- Door de bijdrage aan het Regionaal informatie en expertise centrum RIEC in stand te houden, voldoet Bergen op Zoom aan de doorontwikkeling van de regionale samenwerking op veiligheid. Op termijn willen we Courage hierin integreren.
- Wat de gevolgen zullen zijn van het nieuwe politiestelsel (van 25 naar 10 korpsen) is nog niet duidelijk. Met deze ontwikkeling zullen wij in het nieuw op te stellen veiligheidsbeleid nadrukkelijk rekening houden.
- In de loop van 2012 zal het algemeen bestuur van de veiligheidsregio een besluit nemen t.a.v. het te hanteren kostenverdeelsysteem. De Veiligheidsregio krijgt daarnaast ook te maken met extra kosten die samenhangen met nieuwe wettelijke verplichtingen.
- Binnen de gemeente zijn diverse buurtpreventieteams actief. De buurtpreventieteams hebben een positief effect op het veiligheidsgevoel in buurten.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolg van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
Progr 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID												
Brandweer	W	kostenverdeling opnieuw bezien	Onderzoek regionaal dekkingsplan, waarbij ook andere gemeenten binnen de veiligheidsregio meebetalen aan specifieke brandweeractiviteiten die nu binnen de gemeentelijke begroting zitten. De Veiligheidsregio is een van verbonden partijen aan wie een generieke bezuiniging van 3 % per jaar (oplopend) voor de komende 3 jaren is opgelegd. De Veiligheidsregio heeft echter ook te maken met extra kosten die samenhangen met nieuwe wettelijke verplichtingen (bijvoorbeeld de invoering van een project ten aanzien van management informatie).	Optimaler gebruik van specifieke activiteiten en een eerlijkere kostentoedeling voor de deelnemers in de Veiligheidsregio.					116	144	194	181
Rampenbestrijding	W											
Openbare orde en Politie	W	Courage inbedden in veiligheidsbeleid en inclusief regeling RIEC	Er liggen regionale afspraken om de kennis en expertise op het gebied van veiligheid de komende jaren verder te bundelen binnen het RIEC. Het RIEC wordt daarom een steeds belangrijkere speler in het toekomstige integrale veiligheidsbeleid. Zo willen we ook de aanpak van Courage via het RIEC inbedden in de bestaande veiligheidsaanpak, zodat de effecten van Courage ook op de langere termijn worden geborgd.								170	170
	A	Buurtbemiddeling stopzetten	Geen overheidstaak; staat haaks op verdere uitbouw buurtaanpak/veiligheidsaanpak zoals buurtsignalering.	Er worden geen specifieke maatschappelijke effecten verwacht omdat het budget nu ook niet wordt aangewend. Staat haaks op verdere uitbouw buurtaanpak / veiligheidsaanpak zoals buurtsignalering.					25	25	25	25
	A	Stopzetten bijdrage Jeugdpreventieproject	Begeleidingsaanbod voor risicojongeren. Dit bezien in breder pakket van reguliere subsidie jeugd aanpak (meer samenvoegen gericht op jeugd). Door anders te organiseren en gedeeltelijke financiering vanuit Veiligheid te beëindigen kunnen besparingen bereikt worden, ook met intergemeentelijke samenwerking.	Effect kan zijn dat er minder doorverwijzingen naar het JPP kunnen plaatsvinden, waardoor wachtlijsten kunnen ontstaan en er minder probleemgevallen aangepakt worden. Dit willen we voorkomen door betere stroomlijning van projecten en overleggen.					47	47	47	47
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering									totaal progr 2:			
									188	216	436	423

Werken en verblijven in Bergen op Zoom

Juist in een periode dat de economie stagneert, zet de gemeente zich meer dan ooit in voor het behoud van werkgelegenheid. Dit is geen eenvoudige opgave, maar wij zien voldoende kansen om de bedrijvigheid in onze gemeente te behouden en extra bedrijvigheid aan te trekken. En Bergen op Zoom heeft kansen op economische verbreding en het versterken van verblijfs- en vestigingsvoorwaarden. Het gebruik maken van onze kwaliteiten op het gebied van cultuur en creativiteit enerzijds plus de ontwikkelingen op het gebied van maintenance en logistiek anderzijds, bieden ons de mogelijkheid deze kansen te grijpen. Daar hebben we onze bedrijven en beroepsonderwijsinstellingen wel bij nodig. Van ons mag u verwachten dat Bergen op Zoom een aantrekkelijke vestigingsplaats zal zijn.

Met een stimuleringsfonds willen we het ondernemingsklimaat in onze gemeente versterken. De kunst is flexibel en creatief te zijn en snel te handelen mocht dat nodig zijn. Hiervoor gaan we 'totaalpakketten' aanbieden aan bedrijven/instellingen die zich hier willen vestigen (bijvoorbeeld het huisvesten van werknemers) .

In het collegeprogramma zijn bij dit speerpunt drie onderdelen opgenomen. Voor dit beleidskader zijn de volgende programma's uit de begroting daaronder geschaard:

- **Bereikbaarheid** (programma 7 "verkeer en Vervoer", het overzicht hiervan is opgenomen bij het onderdeel "wonen en leven in Bergen op Zoom")
- **Vergroten van werkgelegenheid** (programma 3 "Sociale voorzieningen" en programma 12 "zorg", de overzichten hiervan zijn opgenomen bij het onderdeel "meedoen in Bergen op Zoom")
- **Binnenstad / middenstand** (programma 10 "Economie")

Ontwikkelingen

- De minister van Infrastructuur en Milieu heeft het ontwerp-tracé-besluit A4 ondertekend. Met de gemeente Steenbergen, RWS en de provincie wordt de verbinding tussen Steenbergen en Halsteren, via de Parallelstructuur aan de oostkant van de snelweg geoptimaliseerd. Verwachting is dat medio dit jaar het TracéBesluit wordt genomen. De gemeente heeft nadrukkelijk aandacht gevraagd voor enerzijds de versmalling in de A4 nabij het knooppunt Zoomland en anderzijds de te verwachten capaciteitsproblematiek tussen knooppunt Zoomland en Knooppunt Markiezzaten.
- Het is goed te constateren dat ondanks de crises een aantal nieuwe grote bedrijven zich in de gemeente gaat vestigen. Biobased Economy staat inmiddels nadrukkelijk op de agenda's van de regio en provincie. Met het economische stimuleringsfonds is een aantal projecten in gang gezet. Als voorbeeld: operationalisering Starterscentrum BOZ.
- De inzet van Citymarketing draagt bij aan de naamsbekendheid van de gemeente en de verwachting is dat dit zich positief blijft vertalen in het aantrekken van bezoekers, bedrijven en nieuwe inwoners.
- Er wordt intensief samengewerkt met het bedrijfsleven en onderwijs. Dit om meer arbeidsplaatsen te vinden en werkzoekenden passende kwalificaties te laten behalen.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro			
									2012	2013	2014	2015
progr. 10: ECONOMIE												
Raccordementsspoor	A											
Theodorus haven	A											
Handel	A											
Stimulering en economische ontwikkeling	A	Indumij	Verdere doorontwikkeling naar een slagvaardig ondernemersloket voor het bedrijfsleven.	Pro-actief en slagvaardig naar het bedrijfsleven. Dit wordt gewaardeerd door het bedrijfsleven en stimuleert het vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven. Betekent wel extra inzet capaciteit.					PM	PM	PM	PM
	A	Supermarktfee project de Zeeland als incidenteel voordeel inboeken	Als de supermarkt in het Project De Zeeland wordt geopend, krijgt de gemeente een fee uitgekeerd. Deze fee wordt aan de algemene middelen afgedragen en niet in het project gestopt.						1000 incidenteel			
	A	Verhogen reclame inkomsten	Door plaatsing van extra driehoeksreclameborden, door afspraken over reclame in telefooncellen en door meer city-sign borden worden de inkomsten verhoogd.	Uitbreiden van de driehoekreclame leidt tot meer reclame in de openbare ruimte. Aandacht moet zich richten op de ruimtelijke inpassing van dergelijke reclameborden.					2	20	25	25
totaal progr 10:									2	20	25	25

Het incidentele bedrag van € 1.000.000,-- van de fee wordt aan de algemene reserve toegevoegd en is niet doorgerekend in deze ombuigingsopgave.

Bergen op Zoom en zijn omgeving

Het mag duidelijk zijn dat samenwerken met andere gemeenten in de regio kansen kan bieden. De ontwikkelingen die op ons afkomen dwingen ons hier ook toe. Met de gemeente Roosendaal treden we regelmatig naar buiten als de Brabantse Buitensteden. Deze samenwerking willen wij continueren en verder intensiveren. Bergen op Zoom is belangrijk in de regio West-Brabant. Wij voelen een verantwoordelijkheid om onze regio meer op de kaart te zetten bij het rijk, de provincie en in Europa. Daar waar samenwerking voordelen heeft voor onze gemeente en de regio – of het nu met een enkele gemeente in onze regio is of met meerdere – gaan wij vol voor samenwerking.

In het collegeprogramma zijn bij dit thema twee onderdelen opgenomen. **Bestuurlijke trends in Nederland** en **regionale samenwerking**. Bij dit speerpunt is het programma 1 “algemeen bestuur” uit de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen

- *Bestuursakkoord met de regering* (op het moment van het schrijven heeft nog geen ledenraadpleging plaatsgevonden)
Het bestuursakkoord van VNG, Rijk, IPO en UvW vermeldt een aantal ontwikkelingen die voor de komende periode een belangrijke invloed hebben op het functioneren van de gemeenten. Uitgangspunt blijft: decentraal wat kan, centraal wat moet. De rol en positie van de gemeenten als eerste overheid wordt bevestigd. Het rijk is verantwoordelijk voor onderwerpen die niet goed decentraal belegd kunnen worden. Verder is het rijk systeemverantwoordelijk voor de wetten die in medebewind worden uitgevoerd, zoals de Wet werk en bijstand (Wwb)
- Voor gemeenten is aangegeven dat, met het oog op een effectief beleid, het rijk ervoor kan kiezen om onderscheid te maken naar “gemeenten” (bijvoorbeeld naar omvang en / of taken). Een ander belangrijk punt is dat van de intergemeentelijke samenwerking/centralisering uitvoering. Er worden maatregelen voorbereid, o.a. om de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) te wijzigen, gericht op het verbeteren van publiekrechtelijke samenwerking.
Hoewel sprake is van verdere decentralisatie op een aantal onderdelen is wel bepaald dat voor een aantal onderdelen van de decentralisaties Werken naar vermogen en Jeugdzorg nodig dat de uitvoering bovenlokaal wordt opgepakt. De randvoorwaarden voor deze bovenlokale uitvoering worden na ondertekening uitgewerkt. Binnen maximaal 1 jaar moeten gemeenten wel met een voorstel komen voor een landsdekkende invulling. Op het gebied van bedrijfsvoeringstaken is bepaald dat –voor voorjaar 2012- geïnventariseerd wordt welke taken in interbestuurlijke shared services uitgevoerd kunnen worden en welke uitvoeringstaken geconcentreerd uitgevoerd kunnen worden.
- *Versterken regionale samenwerking*
Het zoeken van/naar samenwerking binnen de regio is een van de pijlers van de Toekomstvisie. Onze gemeente is hier al op een aantal terreinen mee aan de slag. De Strategische Agenda West-Brabant wordt geüpdate waarbij Bergen op Zoom ook input voor levert en meeschrijft. Deze actualisatie wordt in nauwe samenwerking opgesteld met de partners van de andere O's (onderwijs en ondernemers)!
Verder wordt geïnvesteerd in de samenwerking met Roosendaal en de Noord-/Zuid-as (bijvoorbeeld met Steenberg en Woensdrecht in het kader van de Intergemeentelijke Sociale Dienst). Tot slot neemt Bergen op Zoom deel aan de toekomstige samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering, samen met Etten-Leur en Roosendaal, de zogenaamde BER-gemeenten.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolg van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
Progr 1: ALGEMEEN BESTUUR													
Gemeenteraad	A	Herbestemming fractiekamers	Bedoeling is de ruimtes commercieel te maken en daarmee raadsfracties meer vrijheid te geven in de keuze van hun vergaderlocaties. Bijvoorbeeld in buurthuizen of het stadskantoor.	Gebouwen beter benutten en daarmee de exploitatie te verbeteren.					50	50	50	50	
	W	automatisering raadswerk	Faciliteiten raadsleden in samenhang met digitalisering proces en stroomlijning.	Duurzamer, minder papier, directer informatieverstrekking.					50	50	50	50	
	A	vergoeding inzet van duo-raadsleden per 2014 afschaffen	Het betreft de vergoeding, niet de functie. Wordt nog steeds gezien als een goede opstap naar raadslidmaatschap	duidelijker en formeel onderscheid tussen raadslid en duoburgerlid. Mensen die echt graag de gemeenteraad in willen blijven toch wel betrokken.							29	29	
	W	functie rekenkamer	Aantal onderzoeken verminderen (max 1 per jaar).	doelmatigheid en toch voldoen aan de wettelijk eis					40	40	40	40	
College B&W	A	Besparen vervoerskosten College	auto-leasecontract loopt af. Tevens budgettering lopend contract taxibedrijf.	versobering en doelmatiger					29	29	29	29	
	W	Verminderen wachtgeld oud wethouders en anderen gerelateerde zaken	gevolg van aanvaarden van (deel)tijd banen van voormalig wethouders						50	50	50	50	
	A	Verplaatsen vergaderingen college naar Stadskantoor	Reeds geëffectueerd	versobering en doelmatiger					16	16	16	16	
	A	Jumelage (relatie met progr. 14)	Het betreft de aanpassing van de subsidie	geen directe gevolgen omdat begroting naar werkelijke (historische) jumelage uitgaven wordt bijgesteld. Betekent nog wel een (beperkte) bezuiniging op de jumelagesubsidie.					25	25	25	25	
Best. samenwerking	A												
Bestuurlijke-ondersteuning	W	digitalisering burger jaarverslag	Jaarverslag wordt wel gemaakt, maar niet meer gedrukt	Passend bij verder digitalisering van de samenleving, maar ook voor beperkte groep lastiger toegankelijk									
	W	digitalisering andere jaarverslagen	vooral besparing op drukkosten	Passend bij verder digitalisering van de samenleving, maar ook voor beperkte groep lastiger toegankelijk.									
	W	minder op wekelijkse voorlichtingspagina, meer digitaal	wel aandacht voor wettelijke aspecten	Passend bij verder digitalisering van de samenleving, maar ook voor beperkte groep lastiger toegankelijk. Wettelijke publicaties blijven via voorlichtingspagina.						41	41	41	
	A	afschaffen personeelblad "de Wekker"	info meer via social media	meer inspelen op digitale media en koppeling aan het nieuwe werken									
veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering									totaal progr 1:	260	301	330	330

Klant van Bergen op Zoom

Onze klanten, de inwoners, bezoekers, instellingen, bedrijfsleven, verwachten van de gemeente een goede dienstverlening. Zo min mogelijk regels en zo min mogelijk bureaucratie, duidelijk en snel. Natuurlijk! De komende jaren zetten we ons beleid voort, door onze diensten eenvoudiger, duidelijker en klantvriendelijker aan te bieden. Onze organisatie en informatievoorzieningen zullen we hiertoe optimaliseren. Daarbij maken we gebruik van ICT.

De periode waarin we nu verkeren, vereist dat wij opnieuw kijken naar onze taken. Wat doen we wel, wat niet (meer) en wat gaan we anders doen. Dienstverlening op maat blijft voor ons prioriteit, waarbij wij willen streven om klanten in één keer te voorzien van het juiste antwoord of het juiste product. Wij willen in de samenwerking met de regio tot de top van gemeentelijke dienstverleners behoren in 2015.

In het collegeprogramma zijn bij dit thema twee onderdelen opgenomen. **Dienstverlening** en **Omgevingsvergunning**. Bij dit speerpunt is het programma 4 "Publieksdiensten" uit de begroting opgenomen.

Ontwikkelingen

Er is door de gemeenten Bergen op Zoom, Etten Leur en Roosendaal een gezamenlijke visie op de samenwerking in het Klant Contact Centrum (KCC) geformuleerd. De drie gemeenten willen hun krachten bundelen om de ambities op het gebied van de modernisering van de dienstverlening in volle omvang te realiseren. De dienstverlening naar de klanten van de gemeente komt daarmee, volgens vooraf bepaalde mijlpalen, op het niveau zoals volgens "Antwoord[©] norm" en de minimum branchenormen van de VNG wordt gewenst.

In een businesscase is inzichtelijk gemaakt dat het gezamenlijk inrichten van een KCC de nodige investeringen vergt maar beduidend minder dan wanneer dit als gemeenten afzonderlijk wordt opgepakt. Voordelen van deze verdergaande samenwerking liggen op termijn in een efficiëntere organisatie tegen lagere kosten.

Voorstellen voor het daadwerkelijk gezamenlijk inrichten van een KCC worden binnenkort aan de gezamenlijke colleges voorgelegd. Tevens worden de mogelijkheden onderzocht onder welke voorwaarden andere gemeenten uit West Brabant kunnen aansluiten.

Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de verdere opzet van het RUD (Regionale Uitvoering Dienst in het kader van de Wet algemene bepaling omgevingsrecht). Bestuurlijk zit de regio op één lijn wat betreft de invoering van een vorm van een gemeenschappelijke regeling (WGR) voor 18 gemeenten. De exacte vorm waarin dat gebeurt, is nog onderwerp van onderzoek en nadere beraadslaging. Daarbij wordt ook nog gekeken naar de verruiming met het gebied in Midden Brabant. De bestuurders in de regio hebben uitgesproken in ieder geval niet te voelen voor een idee van de provincie Noord Brabant om te komen tot één Provinciale uitvoeringsdienst.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr 4: PUBLIEKSDIENSTEN													
Persoonsgegevens	W	servicepunt Halsteren sluiten	In Halsteren kan een beperkt aantal diensten worden aangevraagd. Er kunnen echter steeds meer diensten digitaal worden aangevraagd. Hierdoor zal baliebezoek afnemen en de kosten/baten afweging om het steunpunt te behouden slechter worden. Uit de gegevens van 2010 blijkt dat het aantal bezoekers dat gebruik maakt sterk fluctueert. Gemiddeld 26 bezoekers per ochtend, met een minimum van 8. Mensen die niet in staat zijn om naar stadskantoor te komen kunnen ook thuis bezocht worden. Dat gebeurt nu ook al.	Er zal meer gebruik worden gemaakt van digitale dienstverlening. Het aantal verzoeken om op afspraak aan huis te komen zal wat kunnen toenemen.					22	100	100	100	
	A	aanpassing openingstijden stadskantoor	Dit onderdeel betreft enerzijds meer bezoek op afspraak, anderzijds open op momenten dat meer mensen behoefte hebben om binnen te lopen.	Beoogd effect services verhogen door flexibeler inspelen op behoefte van de klant. Extra (avond)openstelling leidt mogelijk tot wat hogere energiekosten. Overall leidt het tot besparing.									
	A	beveiliging publieksbalie stadskantoor combineren met beveiliging werkplein	Taken beveiliging t.b.v. beide gebouwen met publieksfunctie combineren. Ook wordt onderzocht om te bezien of taken van de beveiliging gecombineerd kunnen worden met het uitvoeren van andere werkzaamheden (balie / logistiek)	beoogd effect efficiency, met behoud veiligheid.									
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>									totaal progr 4:	22	100	100	100

Meer specifieke zaken

Voor het programma 5 (vastgoed) en het programma 16 (gronden) zijn geen specifieke voorstellen gedaan. Deze zijn steeds in voorstellen van andere programma's meegenomen. In deze paragraaf zijn voorstellen in het kader van de algemene dekkingsmiddelen aan de orde (programma 17).

Ontwikkelingen

Er is een aantal ontwikkelingen dat op dit programma van invloed is. Bij het financieel kader (hoofdstuk 3) is hierop al ingegaan.

- De structureel hogere opbrengsten van de OZB (€ 104.000,-) en de structureel hogere inkomsten uit reclamebelasting (€ 80.000,-) zijn gemeld in het eerste concernbericht. Deze zijn als meevaller in het beleidskader verwerkt.
- Inmiddels wordt ook steeds meer bekend over wijzigingen in omvang van de algemene uitkering. Ook dit is reeds in hoofdstuk 3 verwerkt als "meevaller".
- Mede op verzoek van de gemeenteraad is nog eens indringend ingezoomd op het aspect rente. Op de kapitaalmarkt doet zich namelijk al wat langere tijd het fenomeen voor dat gemeenten en andere overheden niet langer tegen de kapitaalmarktrente (10jaars staatslening) kunnen lenen. Er moet bovenop het rentepercentage van de kapitaalmarktrente een liquiditeitsopslag van circa 0,6% worden betaald. Door middel van het gebruik van zogenaamde renteswaps kan dit nadeel grotendeels gecompenseerd worden.

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr 17: ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN (pagina 1)													
Gemeentelijke Belastingen	A	Hondenbelasting verhogen	De tarieven in Bergen op Zoom zijn in vergelijking met een aantal gemeente in de regio wat hoger (Roosendaal, Etten Leur, Woensdrecht) maar ook weer wat lager dan Steenbergen en Breda. Met jaarlijkse verhoging van de hondbelasting de komende jaren blijven we daarmee aan de hoge kant binnen de regio zitten.	meer bezwaren tegen aanslag						32	67	106	149
	A	Toeristenbelasting verhogen	Mede gelet op de kwaliteit van de stad is dit te rechtvaardigen. Tarieven liggen wel wat hoger dan de tarieven in de directe omgeving. Echter de tarieven zijn maar zeer beperkt ten opzichte van een overnachtingprijs.	Gelet op de marginale stijging (absoluut gezien) worden geen echte negatieve effecten verwacht.						50	50	50	50
	W	verhogen OZB met meer dan inflatie	Niet uitgewerkt, in de lijn van het collegeprogramma										
	A	vergoedingen gebruik openbare ruimte	het betreft een voorstel in de lijn van precario / verhuren / verpachten. Bekeken wordt of kosten opwegen tegen baten. Ook wordt relatie met mogelijke wetswijziging nader bekeken.							100	100	100	100
Deelnemingen	W	verbonden partijen vanaf 2012 elk jaar 3% korten	De verbonden partijen zijn inmiddels aangeschreven om gedurende 3 jaar (2012-2014) jaarlijks 3% in kosten te bezuinigen.	Effect zal per verbonden partij anders zijn: enerzijds verbetering doelmatigheid, anderzijds gevolgen voor taken.						107	215	322	322

veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering

tot. Prog. 17

zie pag.2 prog 17

programma / product	Wet / auton.	Voorstel	toelichting	(mogelijk) effect / gevolgen van de maatregel	handhaven	optimaliseren	verminderen	afschaffen	omvang (structurele) bezuiniging, bedragen X 1000 euro				
									2012	2013	2014	2015	
progr 17: ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN (pagina 2)													
Toe te rekenen naar Producten	A	optimalisering diverse projecten en investeringen	Onderzoek loopt er is een relatie met het meerjareninvesteringsprogramma. Bedrag dat is opgenomen is grove indicatie.						200	200	200	200	
	W	diverse (personele) ontwikkelingen	het gaat om een groot aantal samenhangende aspecten van versobering, tot personeelsverloop, van samenwerking bedrijfsvoering tot diverse 'natuurlijke' extra's						200	400	540	540	
	A	Herberekening mengpercentage BTW-compenstiefonds	dit wordt momenteel bekeken en betreft een globale inschatting.						25	25	25	25	
	A	digitalisering verbreden	betekent eerst investeren daarna toenemende opbrengsten.						70	110	140	140	
		beperken inflatiecorrectie op te verstrekken subsidies van de gesubsidiërde organisaties, maar niet de verbonden partijen	Mochten uit de doorrekeningen de komende maanden en uit de doorrekening van de ideeën die nog zijn aangedragen positieve resultaten opleveren, dan zou de omvang heroverwogen kunnen worden.						91	91	91	91	
	A	toepassen renteswaps	Om geld te lenen op de kapitaalmarkt moeten bovenop het rentepercentage een liquiditeitsopslag worden vergoed. Door gebruik te maken van zogenaamde renteswaps kan dit deels gecompenseerd worden. Genoemd bedrag is een inschatting. Aanvullend onderzoek vindt nog plaats.						500	500	500	500	
Saldo kostenplaats													
Algemene uitkering	W		reeds meegenomen als verwachte meevaller										
<i>veel van de wettelijke taken kennen wel enige mate van beleidsvrijheid in de uitvoering</i>													
									tot progr 17:	1375	1758	2074	2117